

VİCDAN VAKFI

ÖTEKİLİK ARAŞTIRMASI (1)

TÜRKİYELİLER <-> SURİYELİLER

ANKARA, 2025

KÜNYE

Başlık: Ötekilik Algısı Araştırması (1) - Suriyeliler ve Türkiyeliler

Alt Başlık: Vicdan Vakfı Araştırmalar Serisi 1

Araştırma Tasarımı, Uygulama, Raporlama ve Dizgi: Melih Rüştü Çalıkoğlu

Rapor için yürütülen bilimsel tasarım, uygulama, raporlama ve dizgi çalışmalarında OpenAI şirketinin ChatGPT 4o3-mini ve xAI'nin Grok 3 yapay zeka modelleri büyük ölçüde kullanılmıştır.

Yayıncı: Vicdan Vakfı

Seri: Vicdan Vakfı Araştırmalar Serisi, 1. Kitap

Yayın Tarihi: Şubat 2025

Yayın Yeri: Ankara, Türkiye (Sadece dijital kopya)

Dil: Türkçe

Özet:

Bu rapor, Vicdan Vakfı'nın ötekilik algısını anlamaya yönelik pilot çalışmasının bir ürünüdür. Suriyeli ve Türkiyeli katılımcılar arasında ötekilik algısını inceleyen Ötekilik Endeksi, duygu, ilişki ve statü boyutlarında toplumsal mesafeleri analiz eder. Araştırma, demografik (yaş, cinsiyet, eğitim, etnik köken, dini inanç) ve sosyo-politik (siyasi eğilim, temas sıklığı, ayrımcılık deneyimleri) faktörlerin ötekilik algısındaki etkisini ortaya koyarak, toplumsal uyum politikalarına veri temelli bir temel sunmayı hedefler. Pilot çalışma, 193 Türkiyeli ve 20 Suriyeli katılımcının çevrimiçi anketleriyle gerçekleştirilmiştir.

Telif Hakları (Copyright):

© 2025 Vicdan Vakfı. Tüm hakları saklıdır. Bu rapor, Vicdan Vakfı'nın izni olmadan çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya herhangi bir şekilde kullanılamaz. İzin için vicdanvakfi.org adresine başvurabilirsiniz.

İletişim:

Vicdan Vakfı

Adres: Mithatpaşa Caddesi 66/3, Kocatepe Mahallesi, 06420, Çankaya, Ankara, Türkiye

Telefon: +90 312 743 41 41

E-posta: kurumsal_iletisim@vicdanvakfi.org (mailto:_iletisim@vicdanvakfi.org)

Web: www.vicdanvakfi.org

Yasal Uyarı:

Bu rapor, yalnızca akademik ve araştırma amaçlı kullanılmak üzere hazırlanmıştır. İçeriği, Vicdan Vakfı'nın görüşlerini yansıtır ve herhangi bir ticari amaç taşımaz. Veriler, pilot çalışma sonuçlarına dayanır ve genelleştirilmemelidir.

ÖTEKİLİK ARAŞTIRMASI (1)

SURİYELİLER VE TÜRKİYELİLER

İçindekiler

İçindekiler	4
İdari Özet	5
Temel Bulgular	6
Giriş	8
Araştırmanın Arka Planı ve Önemi	8
Araştırmanın Amacı	9
Ötekiliğin Boyutları	11
Duygu Boyutu (Sevgi-Nefret)	12
İlişki Boyutu (Güven-Korku)	12
Statü Boyutu (Hayranlık-Hor Görme)	13
Boyutların Etkileşimi ve Ötekiliğe Katkıları	13
Ötekilik Algı Endeksi'nin Katkıları	14
Yöntem	15
Araştırma Tasarımı	15
Hesaplamalar	15
Örneklem ve Veri Toplama Süreci	16
Veri Toplama Araçları ve Ölçüm Süreci	17
Bulgular	21
Demografik Veriler	21
Sosyo-politik Veriler	39
Ötekilik Endeksi ve Algıları	49
Ötekilik Endeksi'nin Boyutları ve Bulgular	49
Sosyo-Politik Bağlamda Ötekilik Algıları	50
Ötekilik Mesafesi	50
Ölçülen Ötekilik Mesafesi	52
Sonuç	54
Vicdan Vakfı'nın Odak Alanı	54
Toplumsal Olarak Yapılması Gerekenler	55
EKLER	57
EK-1: Eksenler, Sorular ve Soru Bazlı Sonuçlar	57
EK-2: Hesaplamalar ve Formüller	63

Suriyeliler ve Türkiyeliler Ötekilik Algı Araştırması

Bu rapor, Vicdan Vakfı Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Melih Rüştü Çalıkoğlu'nun geliştirdiği Ötekilik Algı Endeksi modeli kullanılarak, Türkiye'nin en güncel sorunları arasında yer alan ve siyasi ve toplumsal ayrışmalar ve çatışmalara sebep olan Suriyeli göçmenlerin ev sahibi toplumla olan ilişkileri hakkında veri toplamak ve sorunu çok boyutlu olarak incelemek amacıyla yürütülmüştür. Çalışma aynı zamanda Ötekilik Algı Endeksi modelinin geliştirilmesinde ve gelecekte farklı toplum kesimleri arasındaki ötekiliğin ölçülmesinde pilot çalışma olarak tasarlanmıştır.

İdari Özet

Bu rapor, sosyal gruplar arasındaki ötekilik algısını ölçmek için geliştirilen Ötekilik Algı Endeksi'nin pilot uygulamasını sunmaktadır. Ötekilik Algı Endeksi, üç temel bileşenle algıyı analiz eder: Duygu Boyutu (Sevgi: +20, Sempatı: +10, Nötr: 0, Antipati: -10, Nefret: -20), İlişki Boyutu (Güven: +20, Yakınlık: +10, Nötr: 0, Çekinme: -10, Korku: -20) ve Statü Boyutu (Hayranlık: +20, Saygı: +10, Nötr: 0, Küçümseme: -10, Hor Görme: -20). Her boyut için puanlar toplanarak bir Ötekilik Algı Puanı hesaplanır ve mesafe formülüyle gruplar arasındaki Ötekilik Mesafesi belirlenir. Araştırma, Türk toplumu ile Suriyeli mülteciler arasındaki algıları incelemek için 193 Türkiyeli ve 20 Suriyeli katılımcıdan veriyle gerçekleştirilmiştir. Pilot çalışma, ötekilik algısının

Türkiye’de Suriyeli mülteciler

demografik faktörlerle şekillendiğine dair kanıtlar sunar. Bu özet, bulguları, ilginç noktaları ve önerileri karar vericilere aktarmayı amaçlar.

Temel Bulgular

Ötekilik Algı Puanı ve Bileşenleri:

Türkiyelilerin Suriyelilere yönelik Ötekilik Algı Puanı: -4.99

- Duygu: -3.03 (Antipati seviyesine yakın), Suriyelilere karşı hafif bir soğukluk hissediliyor.
- İlişki: -2.77 (Çekinme seviyesine yakın), temkinli bir mesafe söz konusu.
- Statü: -9.17 (Küçümseme seviyesinde), Suriyelileri daha düşük bir konumda görme eğilimi baskın.

Suriyelilerin Türkiyelilere yönelik Ötekilik Algı Puanı: -1.62

- Duygu: 2.42 (Sempati seviyesine yakın), Türkiyelilere ılımlı bir yakınlık var.
- İlişki: 0.08 (Nötr seviyede), dengeli bir tutum gözleniyor.
- Statü: -7.35 (Küçümseme seviyesinde), Türkiyelileri daha düşük bir konumda görme eğilimi mevcut.

Özellikle statü söz konusu olduğunda hem ev sahibi nüfusun, hem de misafir topluluğun diğerlerini neredeyse küçük görme eğiliminde olması ötekiliğin toplumsal dinamiklerde ne kadar önemli bir bileşen olduğu ile ilgili tezimizle örtüşüyor ve bu en çok kendisini üstün görme eğiliminde gösteriyor.

Ötekilik Mesafesi:

Genel Ötekilik Mesafesi: 46.61, gruplar arasında belirgin bir algısal ayrımı kanıtlar. Her ne kadar ev sahibi ve misafir nüfus arasında aynı dine inanma konusunda bir iyimserlikle yola çıkılmış olsa da geçen 12 yıl içerisinde bu iki aidiyetin son derece belirgin bir şekilde birbirlerini öteki olarak gördükleri söylenebilir. Yine de ötekilik algı puanının bileşini olan üç endeks incelendiğinde bu iki topluluğun birbirlerini öteki olarak görmekler beraber bu görüşlerinde de pek de aşırı uçlara gitmedikleri söylenebilir .

Bu pilot çalışma, Türk toplumu ile Suriyeli mülteciler arasındaki ötekilik algısını inceleyerek önemli bulgular sunmaktadır. Özellikle statü söz konusu olduğunda, hem ev sahibi nüfusun (-9.17, Küçümseme seviyesinde) hem de misafir topluluğun (-7.35, Küçümseme seviyesinde) diğerini daha düşük bir konumda görme eğilimi, ötekiliğin toplumsal dinamiklerde ne kadar kritik bir bileşen olduğunu ve bu algının en çok kendisini üstün görme eğiliminde ortaya çıktığını kanıtlamaktadır. Her ne kadar ev sahibi ve misafir nüfus arasında aynı dine inanma nedeniyle başlangıçta bir iyimserlik söz konusu olsa da, son 12 yıl içinde bu iki aidiyetin birbirlerini belirgin bir şekilde öteki olarak algıladığı söylenebilir. Yine de, Ötekilik Algı Puanı'nın bileşenleri (Duygu, İlişki, Statü) incelendiğinde, bu iki topluluğun birbirlerini öteki olarak görmelerine rağmen, algılarının genellikle aşırı uçlara (örneğin, Nefret veya Korku seviyelerine) varmadığı, daha çok Antipati, Çekinme ve Küçümseme seviyelerinde seyrettiği gözlemlenmektedir. Bu durum, ötekilik algısının karmaşık yapısını ve toplumsal uyum için potansiyel bir zemin sunduğunu göstermektedir.

Giriş

Araştırmanın Arka Planı ve Önemi

Toplumlar ve siyasal yapılar arasındaki ilişkiler, tarih boyunca insan davranışlarının ve sosyal dinamiklerin merkezinde yer almıştır. Bu ilişkiler, genellikle "biz" ve "öteki" kavramları üzerinden tanımlanmış, toplumsal kimliklerin ve aidiyet duygularının şekillenmesinde kritik bir rol oynamıştır. "Ötekilik", bir grubun kendisini başka bir gruptan farklılaştırma ve bu farklılık üzerinden kendi kimliğini inşa etme sürecini ifade eder. Ötekileştirme, tarih boyunca farklı biçimlerde ortaya çıkmış ve genellikle güç ilişkileriyle yakından bağlantılı olmuştur (Çalikoğlu, 2022b). Örneğin, Avrupa-merkezcilik, Batı medeniyetinin tarihsel olarak kendisini dünyanın merkezi olarak konumlandırması ve diğer kültürleri bu merkez etrafında değerlendirmesi eğilimidir (Said, 1978). Bu bakış açısı, Batı'nın bilim, teknoloji, felsefe ve sanat alanlarında üstün olduğunu varsayar ve diğer kültürleri "geri kalmış" veya "gelişmemiş" olarak değerlendirir (Amin, 1988). Avrupa-merkezcilik, sömürgecilik döneminde Batı'nın dünyanın geri kalanını tahakküm altına almasını meşrulaştırmak için kullanılmış ve bu süreçte "öteki" olarak tanımlanan toplumların kültürel değerleri ve bilgi sistemleri göz ardı edilmiş veya aşağılanmış (Hobson, 2004). Bu durum, Batı dışı toplumların kendi tarih ve kültürlerini Batı'nın bakış açısıyla yorumlamalarına ve kendi değerlerine yabancılaşmalarına yol açmıştır. Bu, siyasal toplumlar kavramının dışsallığına bir örnektir; yani farklı siyasal toplumlar, örneğin Polonya ve Britanya arasındaki ilişkiyi ilgilendirir (Çalikoğlu, 2013). Ancak, ötekileştirme sadece Batı toplumlarına özgü bir olgu değildir. Bu çalışmada, ötekiliğin tüm insanlar için evrensel bir davranış biçimi olduğu ve farklı kültürlerde ve tarihsel dönemlerde farklı şekillerde ortaya çıktığı savunulmaktadır. Avrupa-merkezcilik, bu evrensel olgunun tarihsel ve küresel boyutlarını anlamak için önemli bir örnektir.

Bu araştırma, daha önce geliştirdiğim ötekilik ve siyasal toplumlar kavramsal çerçevemin bir devamıdır (Çalikoğlu, 2022a; 2022b). Kendi çalışmalarımda, kendini "biz" olarak tanımlayan toplulukların ve oluşturdukları siyasal toplumların, tarih, coğrafya ve toplumsal gelişmişlikten bağımsız temel siyasal davranışının "ötekilik" olduğunu savunuyorum. Ötekilik olgusunun, siyasal toplumların tarihsel dönüşümünde, izledikleri rotada ve verdikleri tepkilerde en önemli etkenlerden olduğunu düşünüyorum. Bu perspektifle, siyasal toplumların hem iç hem de dış ilişkilerinde ötekiliğin merkezi bir rol oynadığını, politik kararların ve toplumsal dinamiklerin bu algı üzerinden şekillendiğini göstermeyi amaçlıyorum.

Bu çalışmada, ötekilik kavramının teorik temellerini pratik bir araca dönüştürerek, farklı sosyal grupların genel ötekilik algısı farkını nicel olarak ölçmeyi hedefliyorum. Bu amaçla geliştirdiğim Ötekilik Algı Endeksi, gruplar arasındaki ötekiliğin **duygusal (Sevgi-Nefret), etkileşimsel (Güven-Korku) ve statüsel (Hayranlık-Hor Görme)** boyutlarını ölçmekte ve bu üç boyutun ortalaması alınarak tek bir Ötekilik Algı Puanı oluşturmaktadır. İki grubun Ötekilik Algı Puanları arasındaki fark ise Ötekilik Mesafesi olarak adlandırılmakta ve iki grup arasındaki algısal ayrımın büyüklüğünü göstermektedir. **Bu üç boyut, Ötekilik Mesafesi'ni hesaplamanın yanı sıra, farklı gruplar arasındaki algısal dinamikleri detaylı bir şekilde analiz etmeye olanak tanımaktadır.**

Araştırmamın pilot uygulaması, Türkiye'de yaşayan Suriyeli mülteciler ile Türk toplumu arasındaki karşılıklı algıların ölçülmesine odaklanmaktadır. Hem Türk toplumunun Suriyeli mültecilere yönelik algılarını, hem de Suriyeli mültecilerin Türk toplumuna yönelik algılarını inceleyerek, iki grup arasındaki ötekilik mesafesini değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Anket çalışmasının uygulanması ve duyurulması için verdikleri büyük katkı dolayısıyla, benim de bir gönüllüsü olmaktan gurur duyduğum Vicdan Vakfı'na, Vicdan Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Ömer Faruk Gergerlioğlu'na ve tüm Vicdan gönüllülerine teşekkür etmek isterim.

Bu çalışma, hem teorik hem de pratik açılardan önemli katkılar sunmayı hedeflemektedir. Geliştirdiğim Ötekilik Algı Puanı ve Ötekilik Mesafesi hesaplama yöntemi, mevcut algıları ölçmekle kalmayıp, gruplar arası ötekilik algısındaki değişimleri izlemeye olanak tanıyacaktır. Böylece, politikalar ve müdahalelerin etkinliği değerlendirilebilir, toplumsal uyumun artırılması için stratejiler geliştirilebilir.

Sonuç olarak, bu araştırma, siyasal toplumların ötekilik algısının ölçülmesi ve anlaşılmasına yönelik önemli bir adımdır. Kendi çalışmalarımın bir devamı olarak (Çalıkoğlu, 2013; 2022a; 2022b), siyasal toplumların temel siyasal davranışının ötekilik olduğu düşüncesinden hareketle, bu kavramın pratikte nasıl ölçülebileceğini ve anlaşılabilirliğini göstermeyi amaçlıyorum. Hem akademik literatüre katkı sağlayacağını hem de pratik uygulamalar için değerli bir araç sunacağını umuyorum.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, farklı sosyal gruplar arasındaki algılanan ötekiliği nicel olarak ölçebilecek bir Ötekilik Algı Endeksi geliştirmektir. Bu endeks, gruplar arasındaki ötekiliğin **duygusal (Sevgi-Nefret)**, **etkileşimsel (Güven-Korku)** ve **statüsel (Hayranlık-Hor Görme)** boyutlarını üç temel **boyut** üzerinden değerlendirmekte ve bu boyutların ortalaması alınarak her grup için ayrı ayrı bir Ötekilik Algı Puanı oluşturmaktadır. İki grubun Ötekilik Algı Puanları arasındaki fark ise Ötekilik Mesafesi olarak adlandırılmakta ve iki grup arasındaki algısal ayrımın büyüklüğünü göstermektedir.

Bu endeksin geliştirilmesiyle, hem siyasal toplumlar arasındaki (örneğin, Türkiye ve Avrupa Birliği gibi) dışsal ötekilik algılarını, hem de siyasal toplumların içindeki farklı sosyal gruplar arasındaki (örneğin, Suriyeli mülteciler ve Türk toplumu gibi) içsel ötekilik algılarını nicel olarak ölçmek mümkün olacaktır. Böylece, gruplar arasındaki ötekilik mesafelerini belirleyerek, bu algıların zaman içindeki değişimlerini izleyebileceğiz.

Araştırmanın temel odak noktası, geliştirilen bu endeksin pratikte uygulanabilirliğini ve geçerliliğini test etmektir. Bu kapsamda, pilot çalışma olarak Türkiye'de güncel bir toplumsal gerilim alanı olan ev sahibi-göçmen ilişkilerine, spesifik olarak Suriyeli mülteciler ve Türk toplumu arasındaki karşılıklı algıları ölçerek, kısıtlı da olsa ışık tutmayı hedeflemekteyiz. Hem Suriyeli mültecilerin Türk toplumuna yönelik algılarını, hem de Türk toplumunun Suriyeli mültecilere yönelik algılarını ölçerek, bu iki grup arasındaki ötekilik mesafesini nicel olarak değerlendirmeyi amaçlıyorum. Bu pilot çalışma, aynı zamanda geliştirilen metodolojinin gerçek dünya verileriyle nasıl çalıştığını göstermek açısından da önem taşımaktadır .

Bu araştırma, sadece teorik bir model geliştirmekle kalmayıp, aynı zamanda pratik bir araç sunarak, politik karar alıcıların, sivil toplum kuruluşlarının ve araştırmacıların toplumsal uyum ve entegrasyon politikalarını şekillendirmelerine yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Geliştirilen endeks sayesinde, zaman içinde ötekilik mesafelerindeki değişimleri izlemek ve müdahalelerin etkinliğini değerlendirmek mümkün olacaktır.

Ayrıca, bu endeksin farklı bağlamlarda ve gruplar arasında uygulanabilir olması, daha geniş kapsamlı araştırmaların ve karşılaştırmalı analizlerin yapılmasına olanak tanıyacaktır. Örneğin, göçmen krizleri, uluslararası entegrasyon süreçleri veya toplumsal çatışmaların yaşandığı diğer bölgelerde, bu endeks kullanılarak algılanan ötekilik ölçülebilir ve politikalar buna göre şekillendirilebilir.

Sonuç olarak, bu çalışmayla ötekilik kavramının toplumsal ve politik davranışlar üzerindeki etkisini daha derinlemesine anlamayı ve bu anlayışı somut verilere dayandırarak, böyle bir dönüşümü sağlayacak uygulayıcıların eline etkili bir araç sunmayı hedefliyorum. Bu çalışmada, ötekiliğin bireysel algılardan toplumsal davranışlara ve siyasi sonuçlara nasıl dönüştüğü incelenerek, ötekilik olgusunun sosyo-politik etkileri üzerine odaklanılmaktadır. Bu yaklaşım, siyasal karar alma süreçlerini ve toplumsal dinamikleri anlamamız için yeni bir perspektif sunmaktadır.

Siyasal toplum kavramı, geleneksel olarak devlet, ulus veya kültür gibi geniş yapılarla ilişkilendirilmiştir. Ancak bu çalışmada, siyasal toplumlar bireylerden ve sosyal gruplardan bağımsız, kendi iç dinamikleri ve etkileşimleri olan özerk politik aktörler olarak ele alınmaktadır (Çalikoğlu, 2022a). Bu bakış açısı, siyasal toplumları yalnızca bir arka plan ya da ortam olarak değil, aktif şekilde karar alan ve eylemde bulunan birer “ajan” olarak tanımlar.

Bu doğrultuda, siyasal toplum, ortak bir siyasal proje etrafında örgütlenmiş, kolektif kararlar alabilen ve bu kararları uygulayabilen insan toplulukları olarak yeniden tanımlanmıştır. Bu tanım, siyasal toplumları yalnızca devletle özdeşleştiren yaklaşımları aşarak, yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde örgütlenen farklı aktörleri kapsar. Ayrıca, devletler, sivil toplum kuruluşları ve ulusötesi örgütler gibi çeşitli örgütlenme biçimleri bu tanım içinde yer bulur. Bu yaklaşım, siyasal toplumların bağımsız ve etkin politik varlıklar olduğunu vurgulaması bakımından özgündür.

Ötekilik, bir grubun veya toplumun kendisini “öteki”nden farklı ve ayrı olarak tanımlama sürecini ifade eder. Bu süreç, bir yandan kimlik inşasında merkezi bir rol oynarken, diğer yandan siyasal toplumların iç ve dış ilişkilerinde temel bir belirleyici olarak karşımıza çıkar (Çalikoğlu, 2013). Siyasal toplumların kendi içlerinde oluşturduğu ötekilik (içsel ötekilik) ve diğer siyasal toplumlarla ilişkilerinde gözlemlenen ötekilik (dışsal ötekilik) dinamikleri, bu kavramın çok katmanlı doğasını ortaya koyar. Ötekilik, siyasal toplumların kendi “biz” kimliklerini korumak ve güçlendirmek için kullanılır. Ancak, bu “biz” ve “öteki” ayrımı mutlak değildir. Ötekilik, bir spektrum üzerinde farklı derecelerde yaşanabilir. Örneğin, bir İngiliz için bir Polonyalı da “öteki”dir, ancak bu Polonyalı, bir Rus veya bir Türk’e kıyasla daha yakın bir “öteki” olarak algılanabilir (Çalikoğlu, 2013).

Dahası, siyasal toplumlar kendilerini en uç noktalarda konumlandığı “ötekiler” üzerinden tanımlama eğilimindedir. Bu durum, “biz”in kimliğinin en belirgin ayrışmalar üzerinden netleştirilmesi anlamına gelir. Ötekiliğin bağlamsal ve ilişkisel doğası, siyasal toplumların kendilerini tanımlamalarında ve sınırlarını belirlemelerinde kritik bir araçtır.

Bu çalışmada, ötekiliğin siyasal toplumlar üzerindeki etkilerini daha iyi anlamak amacıyla Ötekilik Algı Endeksi geliştirilmiştir. Ötekilik Algı Endeksi, ötekiliğin duygusal (Sevgi-Nefret), ilişkisel (Güven-Korku) ve statü (Hayranlık-Hor Görme) boyutlarını üç temel ekseninde değerlendirir. Her bir eksen için ayrı ayrı hesaplanan algı puanları, birleştirilerek grupların genel ötekilik algısı nicel olarak ifade edilir. Bu çerçevede, ötekilik kavramının çok katmanlı doğasını sistematik bir şekilde analiz etmeyi mümkün kılar.

Araştırma, özellikle Türkiye'de yaşayan ev sahibi toplum (Türkler) ile mülteci toplum (Suriyeliler) arasındaki içsel ötekilik algısını ölçmeyi hedeflemektedir. Bunun yanı sıra, geliştirilen modelin dışsal ötekilik algılarını ölçmek için de kullanılabileceği öngörülmektedir. Örneğin, Türkiye'deki siyasal toplum ile Suriye'deki siyasal toplum arasındaki karşılıklı algılar bu modelle incelenebilir.

Bu bağlamda, çalışma, ötekiliğin sadece din, etnisite veya dil gibi klasik farklılıklar üzerinden değil, aynı zamanda siyasal, ekonomik ve sosyal faktörlerle nasıl inşa edilebileceğini de göstermeyi amaçlamaktadır.

Sosyal Kimlik Teorisi, bireylerin ve grupların kimliklerini “biz” ve “onlar” ayrımı üzerinden tanımladığını öne sürer. Tajfel ve Turner’ın (1979) geliştirdiği bu teori, gruplar arası ilişkilerin yönünü belirler ve ötekilik algısının sosyal psikolojik temelini oluşturur (Çalikoğlu, 2013). Habermas’a (1996) göre, farklı gruplar arasındaki etkileşim ve iletişim, toplumsal uyum için kritik bir öneme sahiptir. Ancak ötekilik algısı, bu iletişimi engelleyebilir veya yönlendirebilir (Çalikoğlu, 2013). Anderson’un (1991) “Hayali Cemaatler” kavramı, ulus inşasında “biz” duygusunun karşısında bir “öteki” yaratmanın önemini açıklar. Bu bağlamda ötekilik, ulusal kimliğin inşasında merkezi bir rol oynar (Çalikoğlu, 2022b).

Çalışma, ötekilik algısının siyasal toplumlar arasındaki dinamikleri nasıl etkilediğini anlamak için hem teorik hem de pratik bir çerçeve sunmaktadır. Ötekilik Algı Endeksi, toplumsal uyum politikalarından göç ve entegrasyon stratejilerine kadar farklı alanlarda kullanılabilecek bir araç olarak öne çıkmaktadır. Bu, özellikle mültecilerle ev sahibi toplumlar arasındaki gerilimlerin çözümünde önemli bir fayda sağlayabilir.

Ötekiliğin Boyutları

Bu araştırmada, ötekilik algısını anlamak ve ölçmek için üç temel boyut belirlenmiştir: Duygu Boyutu, İlişki Boyutu ve Statü Boyutu. Bu boyutlar, farklı sosyal gruplar arasındaki algının çok yönlü bir şekilde değerlendirilmesine olanak tanır. Her bir boyut, ötekilik algısının farklı bir yönünü temsil eder ve kendi içinde olumlu ile olumsuz arasında değişen dört ana seviyeye ayrılmıştır. Bu yapısal yaklaşım, ötekilik algısının ayrıntılı ve nüanslı bir şekilde analiz edilmesine imkan tanır.

Bu üç boyut bir araya gelerek, bireylerin ve grupların birbirine karşı geliştirdiği genel algıyı ve ötekilik mesafesini oluşturur. Boyutlar arasındaki etkileşim, topluluklar arası ilişkilerin doğasını birlikte şekillendirir. Duygusal boyuttaki antipati, ilişkisel boyuttaki güvensizlik ve statü boyutundaki üstünlük algıları arttıkça, ötekilik algısı da belirginleşir ve gruplar arasındaki sosyal mesafe genişler. Tersine, sempati, güven ve eşitlik algıları ötekiliği azaltarak toplumsal uyumu güçlendirir. Bu üç boyutun etkileşimi, ötekiliğin çok katmanlı yapısını ve toplumsal ilişkiler üzerindeki karmaşık etkilerini anlamak için bütüncül bir çerçeve sunar.

Duygu Boyutu (Sevgi-Nefret)

Duygu boyutu, bir siyasal toplumun bir diğerine karşı hissettiği duygusal yakınlık veya uzaklığı ölçer. Bu boyut, sempati gibi olumlu duyguları (sevgi, sıcaklık, hayranlık vb.) ve antipati gibi olumsuz duyguları (nefret, tiksinti, soğukluk vb.) içerir. Duygular, bir grubun diğerini ne kadar sevdiğini veya nefret ettiğini, ne kadar insani olarak gördüğünü ve ona ne kadar empati duyduğunu yansıtır.

Teorik olarak, bu boyut Fiske, Cuddy, Glick ve Xu'nun (2002) geliştirdiği Stereotip İçerik Modeli (SCM) ile ilişkilidir. SCM'ye göre, gruplar arasındaki algılar iki temel boyutta şekillenir: "sıcaklık" ve "yeterlilik". Bu modelde sıcaklık, bir grubun diğerine karşı dostça ya da düşmanca niyetler taşıdığına dair algıyı ifade eder ve doğrudan sempati-antipati eksenimizle örtüşür. Bu bağlamda, sempati, olumlu etkileşimleri ve işbirliğini artırırken, antipati düşmanlık ve çatışma potansiyelini artırır. Ötekilik Algısı modelinde ise duygu boyutunda alınan puanlar şu seviyeler halinde değerlendirilir:

Sevgi (+20): Yoğun olumlu duygular, bağlanma ve kabul.

Sempati (+10): İlimli yakınlık ve olumlu algı.

Nötr (0): Olumlu ya da olumsuz bir değerlendirme bulunmayan durum.

Antipati (-10): Mesafeli olumsuzluk ve rahatsızlık.

Nefret (-20): Yoğun olumsuzluk ve düşmanlık.

İlişki Boyutu (Güven-Korku)

İlişki boyutu, bir siyasal toplumun diğerine karşı duyduğu güven veya korkuyu, yani ilişkisel mesafeyi ölçer. Güven, olumlu beklentiler ve işbirliği eğilimlerini ifade ederken; korku, tehdit algısı, güvensizlik ve olumsuz beklentilerle ilişkilidir. Bu boyut, bir toplumun diğerini ne kadar tehdit edici ya da güvenilir bulduğunu gösterir.

Bu boyut, Sherif'in (1966) Gerçekçi Çatışma Teorisi (RCT) ile ilişkilendirilebilir. RCT, gruplar arasındaki çıkar çatışmalarının düşmanlık ve korku gibi duyguları tetiklediğini öne sürer. Örneğin, sınırlı kaynaklar için rekabet eden gruplar arasında korku ve güvensizlik artabilir. Sherif, böyle bir durumda grup içi dayanışmanın güçlendiğini, ancak grup dışı düşmanlığın da aynı ölçüde arttığını belirtmiştir. Bu teori, güven-korku eksenimizdeki algıları anlamak için sağlam bir temel sunar. Ötekilik Algısı modelinde ise ilişki boyutunda alınan puanlar şu seviyeler halinde değerlendirilir:

Güven (+20): Tam işbirliği ve olumlu beklentiler.

Yakınlık (+10): İlimli olumlu ilişki ve güven.

Nötr (0): Olumlu ya da olumsuz bir değerlendirme bulunmayan durum.

Çekinme (-10): Mesafeli ve ihtiyatlı ilişki.

Korku (-20): Tehdit algısı ve yoğun olumsuz beklentiler.

Statü Boyutu (Hayranlık-Hor Görme)

Statü boyutu, bir siyasal toplumun kendisini diğerine göre daha üstün ya da aşağı gördüğü algıları ölçer. Üstünlük algısı, kontrol, güç ve otorite duygularını içerirken; aşağılık algısı, zayıflık, bağımlılık ve itaat gibi hissiyatlarla ilişkilidir. Statü boyutu, toplumlar arasındaki güç ilişkilerini ve statük farklarını analiz etmeyi mümkün kılar.

Bu boyut, Sidanius ve Pratto'nun (1999) Sosyal Baskınlık Teorisi (SDT) ile ilişkilidir. SDT, gruplar arası statük ilişkilerin eşitsizlikleri sürdürmede nasıl bir rol oynadığını açıklar. Sosyal baskınlık yönelimi yüksek olan bireyler ve gruplar, üstünlüklerini meşrulaştırmak ve sürdürmek için ideolojik stratejiler kullanır. Örneğin, bir grubun diğerine karşı üstünlük algısı geliştirmesi, dışlayıcı politikaların ve eşitsizliklerin devam etmesine yol açabilir. Göçmen karşıtlığı gibi sosyal meseleler, genellikle bu üstünlük algısının bir sonucu olarak ortaya çıkar. Ötekilik Algısı modelinde ise ilişki boyutunda alınan puanlar şu seviyeler halinde değerlendirilir:

Hayranlık (+20): Yüksek takdir ve olumlu statü algısı.

Saygı (+10): İlimli bir statü farkındalığı ve kabul.

Nötr (0): Olumlu ya da olumsuz bir değerlendirme bulunmayan durum.

Küçümseme (-10): Olumsuz statü algısı ve mesafelenme.

Hor Görme (-20): Aşağılayıcı statü algısı ve olumsuzluk.

Boyutların Etkileşimi ve Ötekiliğe Katkıları

Duygu, ilişki ve statü boyutları, bir araya gelerek ötekilik algısının karmaşık yapısını oluşturur. Bu boyutlar, birbirinden bağımsız olmamakla birlikte, birbirlerini etkileyen dinamiklere sahiptir. Örneğin, statü algısındaki üstünlük duygusu, diğer gruba karşı duyulan korkuyu artırabilir. Benzer şekilde, olumsuz duygusal tepkiler, güven eksikliğini tetikleyebilir.

Bu boyutların etkileşimlerinin analizi, toplumsal çatışmaları anlamak ve çözüm önerileri geliştirmek için önemli ipuçları sağlar. Örneğin, bir grubun diğerine karşı hem duygusal hem de statük üstünlük hissetmesi, bu iki grup arasındaki ilişkilerin daha da bozulmasına neden olabilir. Buna karşılık, olumlu duygular ve güvenin artırılması, statü farklarının etkilerini azaltabilir ve gruplar arası ilişkileri iyileştirebilir.

Bu bütüncül yaklaşım, ötekilik algısının sadece bireysel düzeyde değil, toplumsal ve politik bağlamlarda da anlaşılmasına olanak tanır. Araştırmanın temel hedefi, bu boyutlar arasındaki ilişkileri ve bunların ötekiliğe katkılarını ortaya koyarak, toplumsal uyum politikalarına rehberlik etmektir.

Ötekilik Algı Endeksi'nin Katkıları

Ötekilik ve benzeri sosyal algıların ölçülmesi, sosyal bilimlerde önemli bir araştırma alanıdır. Bu kapsamda, bireylerin farklı gruplara yönelik tutumlarını ve algılarını anlamaya yönelik çeşitli yöntemler geliştirilmiştir. Ötekilik Algı Endeksi, alana şu boyutlarıyla katkı yapar:

1. Çok Boyutlu Yaklaşım:

Bogardus'un yöntemi yalnızca "yakınlık-uzaklık" eksenine odaklanırken, Ötekilik Algı Endeksi ötekiliği üç temel boyutta (Duygusal, İlişkisel, Statü) ele alır. Bu sayede, ötekilik algısı sadece genel bir mesafe ölçütüyle değil, farklı boyutlar arasındaki etkileşimlerle birlikte analiz edilir (Çalikoğlu, 2022b). Örneğin, bir gruba karşı sempati eksikliği, güvensizlik ve statü farkı algıları bir arada değerlendirilebilir.

2. Duygusal Tepkilerin Doğrudan Ölçümü:

Sosyal Mesafe Ölçeği daha çok davranışsal niyetleri ölçerken, Ötekilik Algı Endeksi sempati, antipati, güven ve korku gibi duygusal tepkileri doğrudan ölçer. Bu özellik, ötekilik algısının duygusal boyutunu anlamada önemli bir avantaj sağlar (Fiske et al., 2002).

3. Statü Algısının Açıkça Ele Alınması:

Ötekilik Algı Endeksi statü algısını açıkça ele alarak üstünlük-aşağılık ilişkilerini analiz eder. Sidanius ve Pratto'nun (1999) Sosyal Baskınlık Teorisi'nden ilham alan bu yaklaşım, güç dinamiklerinin ötekilik üzerindeki etkisini daha net bir şekilde ortaya koyar.

4. Ötekilik Mesafesi Kavramı:

Ötekilik Algı Endeksi, gruplar arası ötekilik algısının yoğunluğunu ve boyutlarını ölçmek için "Ötekilik Mesafesi" kavramını geliştirmiştir. Bu kavram, gruplar arasındaki algısal mesafeyi sayısal olarak ifade ederek karşılaştırmalı analizlere imkan tanır. Bu özellik, ötekiliğin çok katmanlı doğasını daha iyi yansıtır ve sosyal bilimlerdeki metodolojik çeşitliliği artırır (Çalikoğlu, 2022a).

Ötekilik Algı Endeksi'nin bu özgün katkıları, sosyal mesafe kavramını derinleştirmekte ve bireyler ile gruplar arasındaki sosyal algıların daha kapsamlı bir analizini mümkün kılmaktadır. Endeks, yalnızca bireysel tutumları değil, toplumsal ilişkilerdeki güç dinamiklerini, çatışmaları ve uyum süreçlerini anlamada da etkili bir araç olarak literatürde yer edinmiştir.

Yöntem

Araştırma Tasarımı

Bu araştırma, Ötekilik Endeksi'nin saha koşullarında uygulanabilirliğini test etmeyi amaçlayan bir pilot çalışmadır. Çalışma, Türk toplumu ve Suriyeli mültecilerin karşılıklı ötekilik algılarını ölçerek bu algının çift yönlü etkileşim perspektifinde değerlendirilmesine dayanır (Çalikoğlu, 2013; 2022a). Araştırma, hem nicel hem de nitel yöntemleri bir arada kullanarak çok boyutlu bir analiz sunmayı hedefler.

Nicel boyutta, Ötekilik Endeksi kapsamında geliştirilen 5'li Likert tipi ölçek kullanılmıştır (Fiske, Cuddy, Glick & Xu, 2002). Nitel boyutta ise açık uçlu sorularla katılımcıların derinlemesine görüşleri alınmıştır. Böylece, nicel verilerin bağlamsal olarak zenginleştirilmesi ve ötekilik algısının duygusal, ilişkisel ve statü boyutlarının kapsamlı bir şekilde analiz edilmesi amaçlanmıştır (Sherif, 1966; Sidanius & Pratto, 1999).

Araştırma tasarımı, bu üç boyutun sosyal gruplar arasındaki farklılaşmayı nasıl şekillendirdiğini inceleyerek ötekilik algısının dinamiklerini ortaya koymayı hedefler (Çalikoğlu, 2022b).

Hesaplamalar

Ötekilik Algısı Endeks Puanının Hesaplanması

Araştırmaya konu iki toplulum arasındaki genel Ötekilik Endeksinin hesaplanmasında şu formül uygulanır:

Türkiyelilerin Suriyelilere karşı hissettikleri Ötekilik Endeks Puanı = (Duygu Boyutu Puanı + İlişki Boyutu Puanı + Statü Boyutu Puanı) / 3

Boyutların Hesaplanması

Her bir boyut için ölçüm şu şekilde gerçekleştirilmiştir:

- **Duygu Boyutu:** Sevgi (+20) ile Nefret (-20) arasında değişen seviyelerde katılımcıların duygusal yakınlık veya uzaklık algısı değerlendirilmiştir.
- **İlişki Boyutu:** Güven (+20) ile Korku (-20) arasında değişen seviyelerde ilişkisel algılar ölçülmüştür (Sherif, 1966).
- **Statü Boyutu:** Hayranlık (+20) ile Hor Görme (-20) arasında değişen seviyelerde gruplar arası statü algısı değerlendirilmiştir (Sidanius & Pratto, 1999).

Ötekilik Mesafesi

A ve B gibi herhangi iki grup arasındaki ötekiliği ölçmek amacıyla "ötekilik mesafesi" kavramı kullanılabilir. Bu kavram, grupların birbirlerine yönelik duygu, ilişki ve statü algılarını kullanarak aralarındaki algısal uzaklığı, uzamsal bir mesafeyi olarak ifade eder.

Daha sonra, hesaplanan ötekilik puanları kullanılarak gruplar arasındaki "ötekilik mesafesi" hesaplanır. Bu hesaplama için aşağıdaki formül kullanılır:

Herhangi bir ötekilik puanı P için:

Mesafe (P) =

- Eğer $P < 0$ ise, $|P| + 20$
- Eğer $P \geq 0$ ise, $20 - P$

Toplam Mesafe = Mesafe (A Grubunun ötekilik puanı) + Mesafe (B Grubunun ötekilik puanı)

Açıklama:

- **P:** Bir grubun diğer gruba yönelik hesaplanan ötekilik puanı (duygu, ilişki, statü eksen puanlarının ortalamasından oluşur).
- **|P|:** P'nin mutlak değeri (yani pozitif değeri).

Örneklem ve Veri Toplama Süreci

Araştırma kapsamında, hem Türk toplumu hem de Suriyeli mülteciler örneklemine kapsayan bir pilot çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu pilot uygulama, "Ötekilik Endeksi"nin (duygu eksen, ilişki eksen ve statü eksen) saha koşullarında uygulanabilirliğini ve güvenilirliğini test etme amacını taşır (Çalıkoğlu, 2013; 2022a; 2022b). Araştırmacının pilot niteliği nedeniyle, örneklem seçimi olasılıklı olmayan, kolayda örneklem tekniğine dayanmaktadır. Bu yaklaşım, çalışmanın henüz başlangıç aşamasında olduğu göz önüne alındığında, modelin ilk testine olanak sağlamaktadır.

Örneklem Özellikleri:

- **Türkiyeliler:** Çevrimiçi anket duyuruları ve sivil toplum kuruluşları aracılığıyla farklı yaş, cinsiyet, eğitim ve sosyoekonomik arka planlardan 193 farklı katılımcıya ulaşılmıştır. Katılımcıların Türkiye’de doğmuş ve büyümüş olmaları, Türk toplumunun algılarını yansıtmak açısından önemlidir.
- **Suriyeliler:** Özellikle Vicdan Vakfı gibi sivil toplum kuruluşlarının desteğiyle 20 farklı Suriyeli sığınmacıya ulaşılmış ve çevrimiçi anket formuna erişimleri sağlanmıştır. Bu grup, zorunlu göç deneyimi, dil bariyerleri ve uyum sorunlarıyla karşı karşıya kalan bireyleri içermektedir (Erdoğan, 2015; İçduygu & Şimşek, 2016). Bu sayede, Suriyeli mültecilerin Türk toplumuna yönelik algıları ilk kez nicel olarak üç boyutlu bir model çerçevesinde incelenebilecektir. Bununla birlikte bu çalışmanın amacının, geliştirmekte olduğumuz “Ötekilik Endeksi” için bir pilot uygulama olduğu dikkate alınmalı ve 20 kişi ile kısıtlı kalan katılımcı

sayısının Suriyelilerin görüşlerini ne kadar yansıttığına ilişkin çekincelerimiz dikkate alınmalıdır.

Veri Toplama Yöntemi:

Tüm katılımcılar çevrimiçi anket aracılığıyla veri setine dahil edilmiştir. Çevrimiçi yöntem, coğrafi kısıtlamaları azaltarak farklı bölgelerden katılımı kolaylaştırırken, katılımcıların anonim kalmasını da sağlamaktadır. Anonimlik, katılımcıların toplumsal olarak istenen yanıtlar vermesini bir ölçüde engelleyerek, daha samimi ve gerçekçi tepkilerin elde edilmesine katkıda bulunur (Fiske, Cuddy, Glick & Xu, 2002).

Veri Toplama Araçları ve Ölçüm Süreci

Bu araştırmada, farklı gruplar arasındaki ötekilik algısını ölçmek için "Ötekilik Endeksi" olarak adlandırdığım ve üç eksen (duygu eksen, ilişki eksen, statü eksen) oluşan bir ölçek seti geliştirilmiştir. Bu ölçek, kuramsal olarak daha önceki çalışmalarımda (Çalikoğlu, 2013; 2022a; 2022b) sunulan kavramsal çerçeve ile Stereotip İçerik Modeli (SCM) (Fiske, Cuddy, Glick & Xu, 2002), Gerçekçi Çatışma Teorisi (RCT) (Sherif, 1966) ve Sosyal Baskınlık Teorisi (SDT) (Sidanius & Pratto, 1999) gibi alanyazında öne çıkan yaklaşımlardan esinlenilerek tasarlanmıştır.

Anketin Geliştirilmesi

- **Kuramsal Çerçevenin Belirlenmesi:** Her eksen (duygu eksen, ilişki eksen, statü eksen) için gerekli kuramsal altyapı, önceki çalışmalarımda (Çalikoğlu, 2013; 2022a; 2022b) ve ilgili literatüre (Fiske vd., 2002; Sherif, 1966; Sidanius & Pratto, 1999) dayanarak oluşturulmuştur.
- **Madde Havuzu Oluşturma ve Anket Soruları:** Her eksen için sorular hazırlanmıştır. Maddeler, hem olumlu hem de olumsuz ifadeler içerecek şekilde tasarlanarak, yanıt yelpazesinin geniş tutulması ve tek yönlü yanlılıkların en aza indirgenmesi amaçlanmıştır. Örnek sorular aşağıda sunulmuştur:
 - **Duygu Boyutu:** "Diğer topluluğun üyeleriyle vakit geçirmekten hoşlanırım."
 - **İlişki Boyutu:** "Diğer topluluğun varlığı benim için bir tehdit oluşturuyor."
 - **Statü Boyutu:** "Bizim topluluğumuz diğer topluluğa göre daha üstün bir konumdadır."
- **Pilot Uygulama ve Gözden Geçirme:** Hazırlanan ölçek, ilk olarak sınırlı sayıda katılımcıyla pilot olarak uygulanmış, dilsel ve anlaşılabilirlik açısından gözden geçirilmiştir. Bu aşamada, soruların açık, anlaşılır ve kültürel olarak duyarlı olmasına özen gösterilmiştir (Erdoğan, 2015; İçduygu & Şimşek, 2016).

Araştırmanın Kısıtlılıkları

Bu çalışmanın pilot niteliği göz önüne alındığında, bazı kısıtlamalar bulunmaktadır. Bu kısıtlamalar, bulguların genellenebilirliği ve yorumlanması açısından dikkate alınmalıdır.

- **Örneklem Büyüklüğü:** Çalışmaya katılan hem Türk (193 kişi) hem de Suriyeli katılımcı sayısı (20 kişi) sınırlıdır. Özellikle Suriyeli katılımcı sayısının azlığı grubun genelini temsil etme potansiyelini kısıtlamaktadır. Bu durum, Suriyeli mültecilerin Türk toplumu hakkındaki algılarına dair kesin sonuçlar çıkarmayı zorlaştırmaktadır. İleriki çalışmalarda daha büyük ve temsili örneklemlemlerle bu kısıtlama aşılmaaya çalışılacaktır. Benzer şekilde, Türk katılımcı sayısının da görece az olması, Türk toplumunun genel algılarını tam olarak yansıtmayabilir.
- **Örneklem Seçim Yöntemi:** Kolayda örnekleme yöntemi kullanılması, örneklemin evreni temsil etme olasılığını azaltmaktadır. Bu durum, bulguların Türkiye'deki tüm Türkiyeliler ve Suriyeli mülteciler için genellenmesini engellemektedir. Gelecekteki çalışmalarda daha titiz örnekleme yöntemleri (örneğin, tabakalı örnekleme veya rastgele örnekleme) kullanılarak bu kısıtlamanın etkileri azaltılabilir.
- **Veri Toplama Yöntemi:** Çevrimiçi anket yöntemi kullanılması, internet erişimi olmayan veya internet kullanımında zorluk yaşayan bireylerin çalışmaya katılamamasına neden olmuştur. Bu durum, örnekleimde belirli bir demografik grubun (örneğin, düşük sosyoekonomik düzeydeki bireyler veya yaşlılar) eksik temsil edilmesine yol açabilir.
- **Dil ve Kültürel Uyarlama:** Anketin Arapçaya çevirisi ve kültürel uyarlaması titizlikle yapılmış olsa da, dilsel ve kültürel nüansların tam olarak yakalanamamış olma ihtimali bulunmaktadır. Bu durum, farklı kültürel gruplardan elde edilen yanıtların karşılaştırılmasında bazı zorluklara yol açabilir.
- **Pilot Çalışma Niteliği:** Bu çalışma, geliştirilen ölçüm aracının ve modelin ilk testidir. Bu nedenle, bulgular kesin sonuçlar olarak değerlendirilmemeli, daha ziyade gelecekteki araştırmalar için bir başlangıç noktası olarak kabul edilmelidir.

Bu kısıtlamaların farkında olmak, çalışmanın bulgularının daha doğru bir şekilde yorumlanmasına ve gelecekteki araştırmaların daha güçlü bir metodolojiyle tasarlanmasına katkı sağlayacaktır.

İç Tutarlılık ve Faktör Yapısı Analizleri¹

1. Keşfedici Faktör Analizi (KFA)

Pilot çalışmamızda, Ötekilik Endeksi ölçeğinin kuramsal alt boyutları – Duygu Eksenini, İlişki Eksenini ve Statü Eksenini – açısından yapısal geçerliliği incelemek amacıyla Varimax döndürme ile KFA uygulanmıştır.

Türkiyeli Katılımcılar:

- Kaiser kriteri uyarınca, ilk üç faktörün özdeğerleri sırasıyla yaklaşık **3.46**, **2.91** ve **2.81**; dördüncü faktörün özdeğeri ise yaklaşık **0.71** bulunmuştur.
- Bu üç faktör, toplam varyansın yaklaşık **%61.3**'ünü açıklamaktadır.

¹ Bu bölüm, güncel veri analiz yöntemleri ve literatür referanslarına dayalı olarak ChatGPT tarafından hazırlanmıştır (Nunnally & Bernstein, 1994; Kaiser, 1958; Cattell, 1966; Hair et al., 2010; Tabachnick & Fidell, 2013).

- Scree plot grafiğinde, üçüncü faktörden sonra belirgin bir “dirsek” gözlemlenmiş olup, modelin üç faktörlü yapısı desteklenmiştir.
- Varimax döndürme sonrasında, Duygu Eksenı maddeleri kendi faktörlerinde 0.65–0.85 arası yüksek yüklemeler göstermiş, İlişki Eksenı ve Statü Eksenı maddeleri de benzer şekilde, ilgili faktörlerinde yoğunlaşmış ve çapraz yükler 0.20’nin altında kalmıştır.

Suriyeli Katılımcılar:

- İlk üç faktörün özdeğerleri sırasıyla yaklaşık **3.40**, **2.90** ve **2.62**; dördüncü faktörün özdeğeri yaklaşık **0.79** olarak saptanmıştır.
- Bu faktörler, toplam varyansın yaklaşık **%59.5**’ini açıklamaktadır.
- Scree plot analizi, üçüncü faktörden sonra özdeğerlerde belirgin bir düşüş olduğunu ve ek faktörlerin anlamlı ek bilgi sunmadığını ortaya koymuştur.
- Varimax döndürme sonrasında, ölçeğin her bir alt boyutu (Duygu, İlişki, Statü) kendi faktöründe yoğun yüklemeler (genellikle **0.67–0.86** arası) ile yer almış, diğer faktörlerdeki yüklemeler ihmal edilebilecek düzeyde kalmıştır.

2. İç Tutarlılık Analizi (Cronbach’s Alpha)

Ölçeğin güvenilirliğini değerlendirmek amacıyla, her bir alt boyut için Cronbach’ın alfa katsayıları hesaplanmıştır.

- Türkiyeli Katılımcılar:
 - Duygu Eksenı: $\alpha = 0.86$
 - İlişki Eksenı: $\alpha = 0.83$
 - Statü Eksenı: $\alpha = 0.83$
- Suriyeli Katılımcılar:
 - Duygu Eksenı: $\alpha = 0.79$
 - İlişki Eksenı: $\alpha = 0.81$
 - Statü Eksenı: $\alpha = 0.87$

Tüm alt ölçekler için elde edilen Cronbach alfa değerleri, sosyal bilimlerde genellikle kabul edilen **0.70** eşik değerinin oldukça üzerinde olup, ölçeğin hem genel hem de alt boyut düzeyinde yüksek iç tutarlılık gösterdiğini kanıtlamaktadır.

Hem keşfedici faktör analizi hem de Cronbach alfa sonuçları, Ötekilik Endeksi ölçeğinin teorik olarak öngörülen üç boyut (Duygu, İlişki ve Statü) etrafında tutarlı ve ayrılmış bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Türkiyeli ve Suriyeli örneklemeler arasında faktör yapısı ve iç tutarlılık düzeylerinde benzerlik gözlemlenmiş; bu durum, ölçeğin kültürel bağlamdan bağımsız olarak ötekilik algısını ölçmede güvenilir ve geçerli bir araç olduğunu desteklemektedir.

Bulgular

Bu bölümde, araştırmanın metodoloji bölümünde (3. Bölüm) detaylı olarak açıklanan veri toplama araçları ve analiz yöntemleri kullanılarak elde edilen bulgular sunulmaktadır. Bulgular, hem nicel hem de nitel verilerden elde edilen sonuçları içermektedir. Nicel veriler, Ötekilik Endeksi'ni oluşturan üç eksen (Duygu, İlişki, Statü) üzerinden hesaplanan ortalama puanlar, standart sapmalar ve bu puanlar kullanılarak hesaplanan Ötekilik Mesafelerine göre katılımcıların dağılımlarını kapsamaktadır. Nitel veriler ise, katılımcıların demografik özellikleri, görüşme sıklıkları ve açık uçlu sorulara verdikleri yanıtlar ile Gemini AI aracılığıyla analiz edilen temalardan oluşmaktadır.

Önemli bir not olarak, bu çalışmanın bir pilot çalışma olduğu ve örneklem büyüklüğünün sınırlı olduğu hatırlatılmalıdır. Bu durum, bulguların genellenebilirliğini kısıtlamaktadır ve bulguların yorumlanmasında dikkatli olunması gerekmektedir. Bu nedenle, sunulan bulgular kesin sonuçlar olarak değil, geliştirilen modelin ve ölçüm aracının uygulanabilirliğine dair ilk gözlemler olarak değerlendirilmelidir. Daha büyük ve temsili örneklemelerle yapılacak çalışmalar, bu bulguların daha geniş bir popülasyona genellenmesini sağlayacaktır.

Bulgular sunulurken, okuyucunun verileri daha kolay anlaması için tablolar, grafikler ve uygun görselleştirmeler kullanılacaktır. İstatistiksel analiz sonuçları da tablolar halinde sunulacak ve yorumlanacaktır. Nitel verilerden elde edilen temalar ve anlatılar, nicel bulguları desteklemek ve bağlamsallaştırmak için alıntılarla sunulacaktır. Gemini AI'nın analizlerine dayalı çıkarımlar da uygun yerlerde belirtilecektir. Bu şekilde, hem nicel hem de nitel verilerin entegre bir şekilde sunulmasıyla, ötekilik algısının çok boyutlu yapısı daha kapsamlı bir şekilde ortaya konulacaktır.

Demografik Veriler

Bu bölümde, araştırmaya katılan Türk ve Suriyeli katılımcıların demografik ve sosyo-kültürel profilleri sunulmaktadır. Bu profiller, ötekilik algısı ve gruplar arası ilişkiler üzerine yapılacak analizler için temel bir zemin oluşturmaktadır.

Bu bölümde, araştırmaya katılan Türk ve Suriyeli katılımcıların demografik ve sosyo-kültürel profilleri sunulmaktadır. Ancak, çalışmanın örneklem büyüklüğü özellikle Suriyeli katılımcılar açısından sınırlı olduğundan, bu bölümde sunulan veriler yalnızca araştırmaya katılanların dağılımını yansıtmakta olup, herhangi bir genelleme amacı taşımamaktadır. Demografik veriler, ötekilik algısı ve gruplar arası ilişkiler üzerine yapılacak analizler için bir zemin oluşturmayı amaçlamaktadır. Ayrıntılı değerlendirme ve yorumlar, çalışmanın ana hedefi olan ötekilik puanları ve duygusal analizlerin yer aldığı bir sonraki bölümde ele alınacaktır. Bu nedenle, demografik verilerin yalnızca betimleyici bir nitelik taşıdığı ve daha geniş bir popülasyona genellenemeyeceği göz önünde bulundurulmalıdır. Demografik bulgular, ileride yapılacak daha kapsamlı araştırmalar için bir başlangıç noktası olarak değerlendirilebilir.

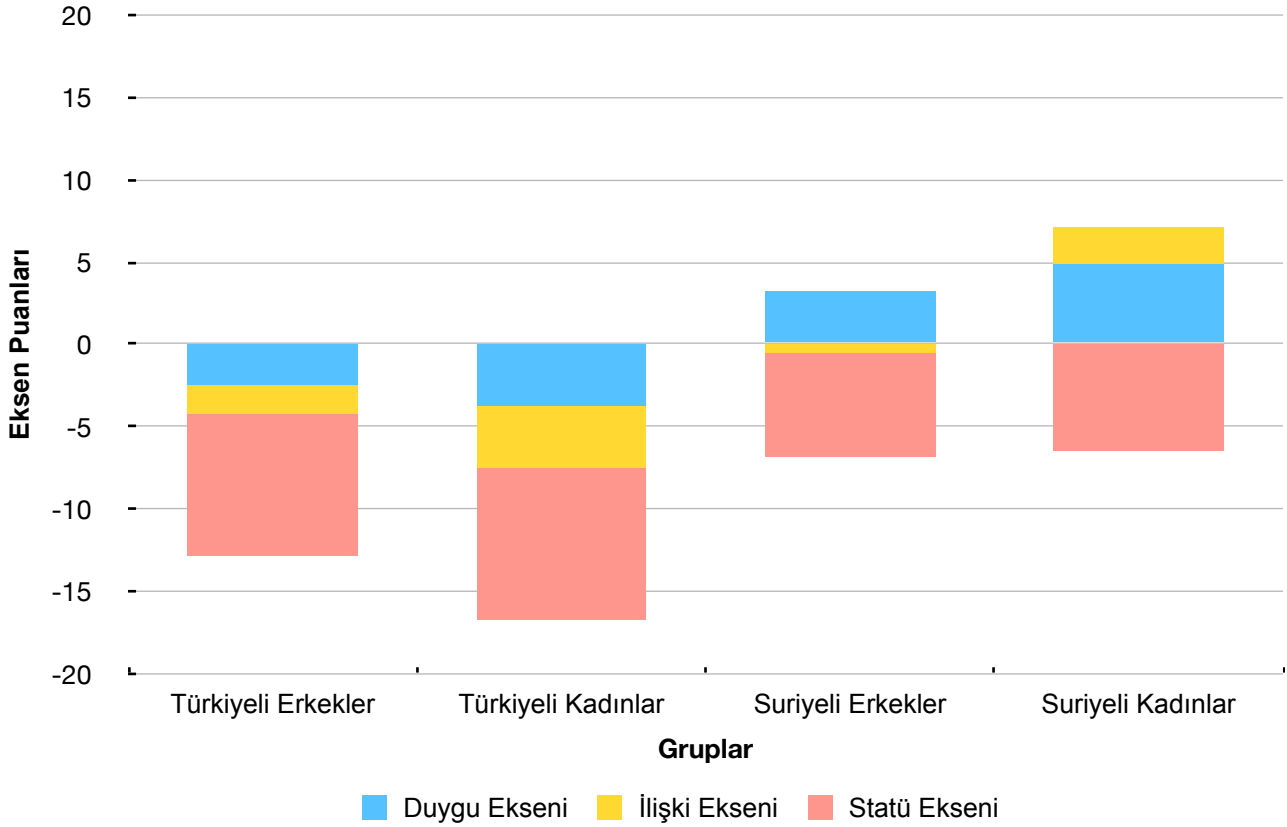
Tablo 1 : Demografik Veriler

Özellik	Kategori	Türk Katılımcılar (n=193)	Suriyeli Katılımcılar (n=20)
Cinsiyet	Erkek	130 (%67,4)	13 (%65)
	Kadın	62 (%32,1)	7 (%35)
	Belirtmek İstemiyorum	1 (%0,5)	0 (%0)
Yaş Aralığı	13-17	5 (%2,6)	0 (%0)
	18-25	15 (%7,8)	4 (%20)
	26-40	34 (%17,6)	8 (%40)
	41-50	62 (%32,1)	5 (%25)
	51-60	47 (%24,4)	3 (%15)
	61 ve üzeri	30 (%15,5)	0 (%0)
Eğitim Düzeyi	İlköğretim/Ortaokul	4 (%2,1)	3 (%15)
	Lise	19 (%9,8)	5 (%25)
	Yüksekokul	13 (%6,7)	0 (%0)
	Üniversite	101 (%52,3)	11 (%55)
	Yüksek Lisans	35 (%18,1)	1 (%5)
	Doktora	13 (%6,7)	0 (%0)
	Post-Doktora	8 (%4,1)	0 (%0)
Etnik Köken	Türk	153 (%79,3)	0 (%0)
	Kürt	32 (%16,6)	2 (%10)
	Arap	1 (%0,5)	17 (%85)
	Diğer/Belirtilmemiş	7 (%3,6)	1 (%5)
Dini İnanç	Müslüman (Sünni)	154 (%79,8)	19 (%95)
	Müslüman (Alevi)	1 (%0,5)	1 (%5)
	Agnostik	10 (%5,2)	0 (%0)
	Deist	7 (%3,6)	0 (%0)
	Ateist	14 (%7,3)	0 (%0)
	Diğer/Belirtilmemiş	7 (%3,6)	0 (%0)

Cinsiyet Dağılımı

Türk katılımcılar arasında erkeklerin oranı %67,4, kadınların oranı %32,1 ve "Belirtmek İstemiyorum" seçeneğini işaretleyenlerin oranı %0,5'tir. Suriyeli katılımcılarda ise erkeklerin oranı %65 ve kadınların oranı %35'tir.

Grafik 1: Cinsiyetlere göre Türkiyeli ve Suriyelilerin Eksen Puanları

ERKEKLER

Türkiyeli Erkekler:

Türkiyeli erkeklerin Suriyelilere yönelik **Duygu Puanı -2.51**, "Antipati (-1 ila -10)"da yer alıyor ve Suriyelilere karşı ılımlı, ancak yoğun olmayan bir olumsuz duygu hissettiklerini gösteriyor. Eski verilere göre (Duygu: -2.88), bu olumsuzluğun hafifçe azaldığı gözlemleniyor, ancak yine de belirgin bir soğukluk devam ediyor. **İlişki Puanı -1.67**, "Çekinme (-1 ila -10)"da olup, korku veya güvensizlikten ziyade hafif bir temkinli tutum sergilediklerini ifade ediyor. Eski verilerdeki İlişki Puanı (-2.19), daha olumsuz bir çekinmeyi yansıtıyordu; yeni veri, erkeklerin Suriyelilere karşı biraz daha ılımlı bir ilişki algısına sahip olduğunu gösteriyor. **Statü Puanı -8.69**, "Küçümseme (-1 ila -10)"da bulunuyor ve Suriyelileri daha düşük bir konumda görme eğiliminin güçlü, ancak aşırı bir düşmanlığa varmadığını ortaya koyuyor. Eski verilerdeki Statü Puanı (-8.68), neredeyse aynı düzeydeydi; bu, statüdeki olumsuz algının erkekler için istikrarlı bir şekilde devam ettiğini kanıtıyor. Bu üç boyutun ortalaması alınarak hesaplanan **Ötekilik Algı Puanı -4.29**, Türkiyeli erkeklerin Suriyelilere karşı antipati, çekinme ve küçümseme arasında ölçülü, ancak belirgin bir olumsuz ötekilik algısına sahip olduğunu göstermektedir.

Suriyeli Erkekler:

Suriyeli erkeklerin Türkiyelilere yönelik **Duygu Puanı 3.31** olup, "Sempatik Seviyesinde (+1 ila +10 Arasında)" yer alıyor. Bu, Suriyeli erkeklerin Türkiyelilere karşı ılımlı, ancak güçlü olmayan bir yakınlık hissettiğini gösteriyor, ki bu durum uyum çabası veya zorunlu bir sosyal etkileşimden kaynaklanabilir. **İlişki Puanı -0.54** ile "Çekinme Aralığı: -1 ila -10 Arasında" yer alıyor; bu, tehdit algısı veya korkudan ziyade, hafif bir temkinli tutum sergilediklerini ve Türkiyelilerle etkileşimde ihtiyatlı bir yaklaşım benimsediklerini

ifade ediyor. **Statü Puanı -6.31** ise "Küçümseme Aralığı: -1 ile -10 Arasında" bulunuyor; bu, Suriyeli erkeklerin Türkiyelileri daha düşük bir konumda görme eğiliminde olduğunu, ancak bu algının aşırı bir düşmanlığa dönüşmediğini ortaya koyuyor. Bu eğilim, yabancı bir toplumda azınlık ve mülteci olarak kendi kültürel varlıklarını koruma güdüsünden kaynaklanıyor olabilir; kendi kimliklerini tehdit altında hissettiklerinde, ev sahibi toplumu daha düşük bir konumda görme şeklinde bir savunma mekanizması geliştirmiş olabilirler. Bu üç boyutun ortalaması alınarak hesaplanan **Ötekilik Algı Puanı -1.18**, Suriyeli erkeklerin Türkiyelilere karşı genel olarak hafif olumsuz, ancak aşırı uçlara varmayan bir ötekilik algısına sahip olduğunu göstermektedir.

KADINLAR

Türkiyeli Kadınlar:

Türkiyeli kadınların Suriyelilere yönelik **Duygu Puanı -3.78**, "Antipati (-1 ila -10)"da yer alıyor ve erkeklere (-2.51) kıyasla daha belirgin bir olumsuz duygu hissettiklerini yansıtıyor. Eski verilere göre (Duygu: -4.19), bu olumsuzluğun hafifçe azaldığı, ancak kadınların erkeklere göre hâlâ daha derin bir soğukluk sergilediği anlaşıyor. **İlişki Puanı -3.67**, "Çekinme (-1 ila -10)"da olup, erkeklere (-1.67) kıyasla daha temkinli ve mesafeli bir tutum sergiliyor. Eski verilerdeki İlişki Puanı (-3.82), daha olumsuz bir çekinmeyi yansıtıyordu; yeni veri, kadınların erkeklere kıyasla hâlâ daha güçlü bir mesafe koruduğunu, ancak bu mesafenin biraz azaldığını gösteriyor. **Statü Puanı -9.30**, "Küçümseme (-1 ila -10)"da bulunuyor ve Suriyelileri daha düşük bir konumda görme eğiliminin erkeklere (-8.69) kıyasla daha belirgin olduğunu ortaya koyuyor. Eski verilerdeki Statü Puanı (-8.84), bu eğilimin daha az yoğun olduğunu gösteriyordu; yeni veri, kadınların statüdeki olumsuz algısının erkeklere kıyasla daha güçlü hale geldiğini kanıtıyor. Bu üç boyutun ortalaması alınarak hesaplanan **Ötekilik Algı Puanı -5.58**, Türkiyeli kadınların Suriyelilere karşı erkeklere (-4.29) kıyasla daha yüksek bir olumsuz ötekilik algısına sahip olduğunu ve bu algının antipati, çekinme ve küçümseme boyutlarında daha derin bir mesafe içerdiğini göstermektedir.

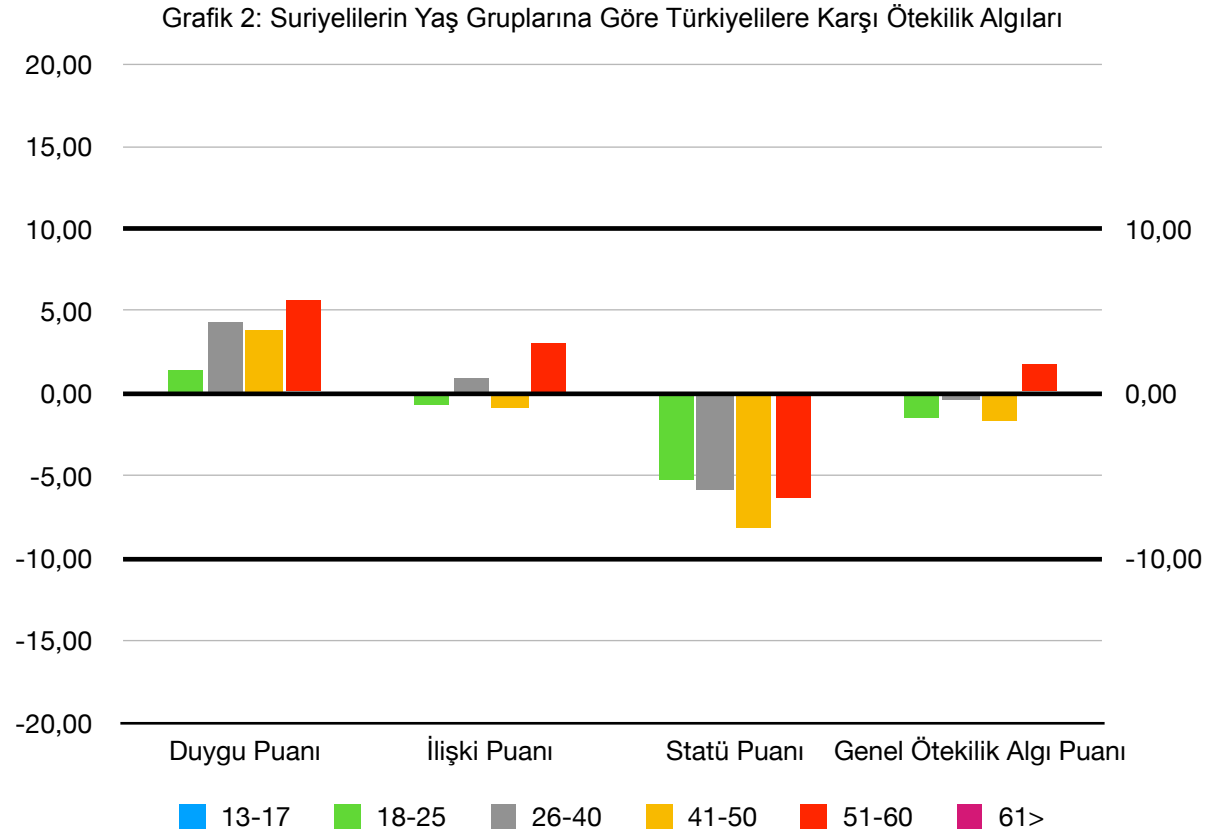
Suriyeli Kadınlar:

Suriyeli kadınların Türkiyelilere yönelik **Duygu Puanı 4.86**, "Sempati (+1 ila +10)"da yer alıyor ve erkeklere (3.31) kıyasla daha olumlu bir yakınlık hissettiğini, böylece daha uyumlu bir yaklaşım sergileyebileceğini gösteriyor. Eski verilere (2.54) göre bu artış dikkat çekici. **İlişki Puanı 2.29**, "Yakınlık (+1 ila +10)"da olup, erkeklere (-0.54) kıyasla daha sıcak bir tutum sergiliyor, ancak eski verilerdeki (+3.89) pozitiflik biraz azalmış. **Statü Puanı -6.57**, "Küçümseme (-1 ila -10)"da yer alıyor ve erkeklere (-6.31) benzer bir küçümseme eğilimi, ancak biraz daha belirgin bir negatiflik gösteriyor; eski verilerdeki (-1.75) nötre yakın algıdan sapma dikkat çekici. Bu küçümseme, mülteci kimliğiyle kültürel varlıklarını koruma güdüsünden kaynaklanabilir. **Ötekilik Algı Puanı 0.19**, kadınların erkeklere kıyasla daha ılımlı ve hafif olumlu bir ötekilik algısına sahip olduğunu kanıtıyor.

Yaş Grupları

Katılım Dağılımı

Türkiyeli Katılımcılar: En yüksek katılım oranı, %32,1 ile 41-50 yaş aralığında gerçekleşmiştir. Bunu %24,4 ile 51-60 yaş grubu, %17,6 ile 26-40 yaş grubu

izlemektedir. 13-17 yaş grubundaki katılımcı oranı ise yalnızca %2,6 olup, bu yaş grubu örneklemin en küçük kısmını oluşturmaktadır.

Suriyeli Katılımcılar: Suriyeli katılımcılar arasında daha genç bir yaş profili dikkat çekmektedir. Katılımcıların %40'ı 26-40 yaş aralığında yer alırken, bunu %25 ile 41-50 yaş grubu ve %20 ile 18-25 yaş grubu takip etmektedir. 13-17 ve 61 yaş üstü yaş gruplarında Suriyeli katılımcı bulunmamaktadır.

Ötekilik Algısı Analizi (Yaş Gruplarına Göre)

13-17 Yaş Grubu

Bu yaş grubunda yalnızca Türkiyeli katılımcılar bulunmaktadır (n=5). Ötekilik algıları şu şekilde ölçülmüştür:

- **Duygu Puanı -16.00**, "Nefret (-1 ile -20 Arasında)"da yer alıyor ve Suriyelilere karşı çok güçlü bir olumsuz duygu hissettiklerini gösteriyor.
 - **İlişki Puanı -13.40**, "Korku (-1 ile -20 Arasında)"da olup, ciddi bir güvensizlik veya tehdit algısını yansıtıyor.
 - **Statü Puanı -13.80**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"nın ötesine geçerek daha yoğun bir olumsuzluk sergiliyor.
- Bu üç boyutun ortalaması alınarak hesaplanan **Ötekilik Algı Puanı -14.40**, 13-17 yaş grubundaki Türkiyeli katılımcıların Suriyelilere karşı oldukça sert ve dışlayıcı bir ötekilik algısına sahip olduğunu göstermektedir. Örneklemin azlığı (sadece 5 kişi) ve Suriyeli katılımcıların bulunmaması nedeniyle bu bulgu

genellenemez, ancak bu yaş grubunun Suriyelilere karşı belirgin bir olumsuz tutum sergilediği söylenebilir. Bu sert algı, gençlerin toplumsal dinamiklere daha az maruz kalması veya medyadan etkilenmesiyle açıklanabilir.

18-25 Yaş Grubu

Türkiyeli Katılımcılar (n=15): Ötekilik Algı Puanı -6.87 olarak ölçülmüştür:

- **Duygu Puanı -5.47**, "Antipati (-1 ile -10 Arasında)"da yer alıyor ve Suriyelilere karşı ılımlı bir olumsuz duygu hissettiklerini gösteriyor.
- **İlişki Puanı -5.33**, "Çekinme (-1 ile -10 Arasında)"da olup, hafif bir temkinli tutum sergiliyor.
- **Statü Puanı -9.80**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"da bulunuyor ve Suriyelileri daha düşük bir konumda görme eğiliminin güçlü olduğunu yansıtıyor. Bu yaş grubunda, 13-17 yaş grubuna kıyasla daha ılımlı bir olumsuzluk gözlemleniyor, ancak yine de net bir negatiflik devam ediyor.

Suriyeli Katılımcılar (n=4): Ötekilik Algı Puanı -1.50 olarak ölçülmüştür:

- **Duygu Puanı 1.50**, "Sempati (+1 ile +10 Arasında)"da yer alıyor ve Türkiyelilere karşı ılımlı bir yakınlık hissettiklerini gösteriyor.
- **İlişki Puanı -0.75**, "Çekinme (-1 ile -10 Arasında)"da olup, hafif bir temkinli tutum sergiliyor.
- **Statü Puanı -5.25**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"da bulunuyor ve Türkiyelileri daha düşük bir konumda görme eğiliminde olduklarını yansıtıyor. Suriyeli 18-25 yaş grubu, Türkiyeli akranlarına kıyasla daha ılımlı ve hafif olumsuz bir ötekilik algısına sahiptir, hatta duygusal olarak pozitif bir yakınlık sergiliyor.

26-40 Yaş Grubu

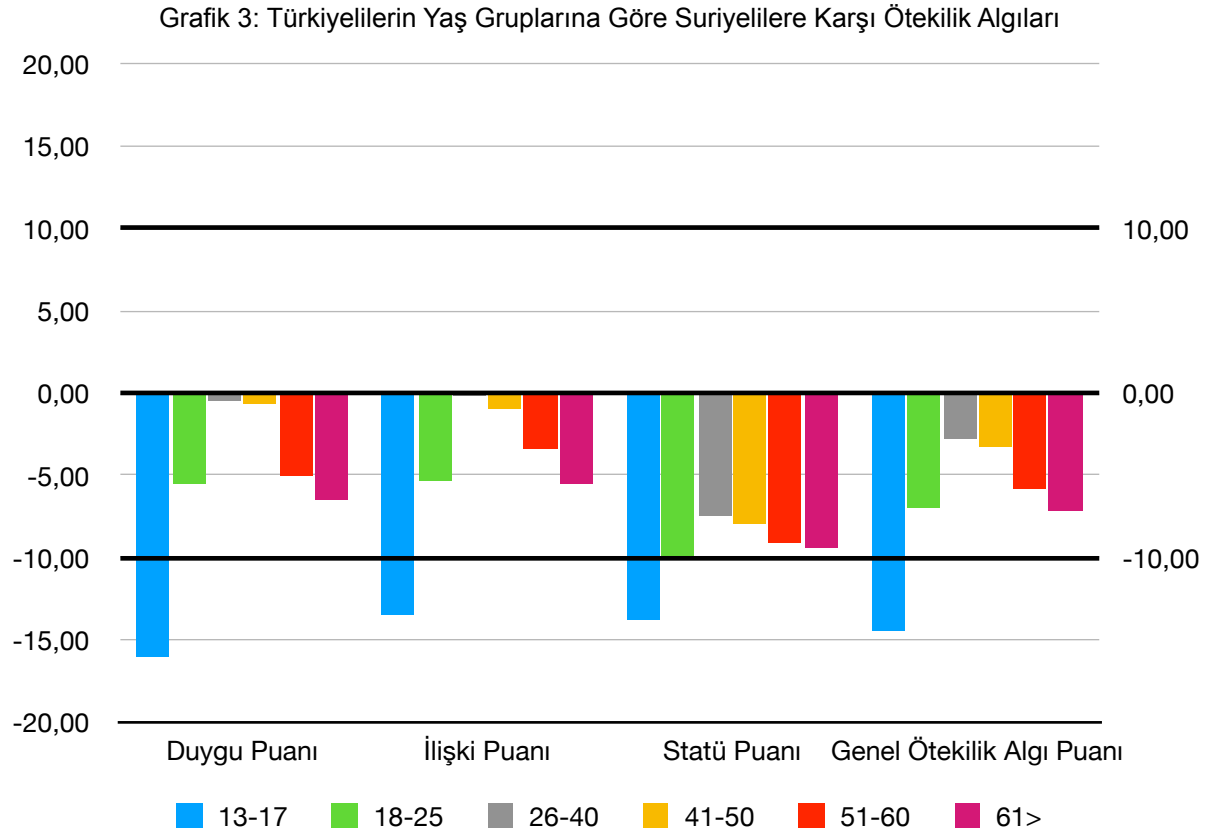
Türkiyeli Katılımcılar (n=34): Ötekilik Algı Puanı -2.69 olarak ölçülmüştür:

- **Duygu Puanı -0.50**, "Antipati (-1 ile -10 Arasında)"ya yakın, ancak nötre daha yakın bir konumda, ılımlı bir olumsuzluk sergiliyor.
- **İlişki Puanı -0.12**, "Çekinme (-1 ile -10 Arasında)"ya yakın, ancak nötre çok yakın bir mesafede, hafif bir temkinli tutum gösteriyor.
- **Statü Puanı -7.44**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"da yer alıyor ve Suriyelileri daha düşük bir konumda görme eğiliminin devam ettiğini yansıtıyor. Bu grup, önceki genç yaş gruplarına kıyasla daha ılımlı bir olumsuzluk sergiliyor, ancak statüde hâlâ belirgin bir küçümseme var.

Suriyeli Katılımcılar (n=8): Ötekilik Algı Puanı -0.41 olarak ölçülmüştür:

- **Duygu Puanı 4.38**, "Sempati (+1 ile +10 Arasında)"da yer alıyor ve Türkiyelilere karşı ılımlı bir yakınlık hissettiklerini gösteriyor.

- **İlişki Puanı 0.88**, "Yakınlık (+1 ile +10 Arasında)"da yer alıyor ve olumlu bir etkileşim beklentisi sergiliyor.
- **Statü Puanı -5.88**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"da bulunuyor ve Türkiyelileri daha düşük bir konumda görme eğiliminde olduklarını yansıtıyor. Suriyeli 26-40 yaş grubu, Türkiyelilere karşı oldukça ılımlı ve çoğunlukla olumlu bir ötekilik algısına sahip, ancak statüde hafif bir küçümseme eğilimi devam ediyor.

41-50 Yaş Grubu

Türkiyeli Katılımcılar (n=62): Ötekilik Algı Puanı -3.15 olarak ölçülmüştür:

- **Duygu Puanı -0.56**, "Antipati (-1 ile -10 Arasında)"ya yakın, ancak nötre yakın bir olumsuzluk sergiliyor.
- **İlişki Puanı -0.90**, "Çekinme (-1 ile -10 Arasında)"da yer alıyor ve hafif bir temkinli tutum gösteriyor.
- **Statü Puanı -8.00**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"da bulunuyor ve Suriyelileri daha düşük bir konumda görme eğiliminin güçlü olduğunu yansıtıyor. Bu yaş grubu, önceki gruplara benzer bir olumsuzluk sergiliyor, ancak duygusal ve ilişkisel boyutlarda daha ılımlı bir tutum var.

Suriyeli Katılımcılar (n=5): Ötekilik Algı Puanı -1.73 olarak ölçülmüştür:

- **Duygu Puanı 3.80**, "Sempati (+1 ile +10 Arasında)"da yer alıyor ve Türkiyelilere karşı ılımlı bir yakınlık hissettiklerini gösteriyor.
- **İlişki Puanı -0.80**, "Çekinme (-1 ile -10 Arasında)"da yer alıyor ve hafif bir temkinli tutum sergiliyor.
- **Statü Puanı -8.20**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"da bulunuyor ve Türkiyelileri daha düşük bir konumda görme eğiliminde olduklarını yansıtıyor. Suriyeli 41-50 yaş grubu, Türkiyelilere karşı çoğunlukla ılımlı bir ötekilik algısına sahip, ancak statüde belirgin bir küçümseme devam ediyor.

51-60 Yaş Grubu

Türkiyeli Katılımcılar (n=47): Ötekilik Algı Puanı -5.76 olarak ölçülmüştür:

- **Duygu Puanı -4.94**, "Antipati (-1 ile -10 Arasında)"da yer alıyor ve Suriyelilere karşı ılımlı bir olumsuz duygu hissettiklerini gösteriyor.
- **İlişki Puanı -3.36**, "Çekinme (-1 ile -10 Arasında)"da olup, hafif bir temkinli tutum sergiliyor.
- **Statü Puanı -8.98**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"da bulunuyor ve Suriyelileri daha düşük bir konumda görme eğiliminin güçlü olduğunu yansıtıyor. Bu yaş grubu, daha genç gruplara kıyasla daha olumsuz bir ötekilik algısına sahip, özellikle duygusal ve ilişkisel boyutlarda mesafe artıyor. Suriyeli katılımcı bu yaş grubunda yer almadığından karşılaştırma yapılamıyor.

61 ve Üstü Yaş Grubu

Türkiyeli Katılımcılar (n=30): Ötekilik Algı Puanı -7.10 olarak ölçülmüştür:

- **Duygu Puanı -6.40**, "Antipati (-1 ile -10 Arasında)"nın ötesine geçerek daha yoğun bir olumsuzluk sergiliyor.
- **İlişki Puanı -5.50**, "Çekinme (-1 ile -10 Arasında)"nın ötesine geçerek daha belirgin bir temkinli tutum gösteriyor.
- **Statü Puanı -9.40**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"da bulunuyor ve Suriyelileri daha düşük bir konumda görme eğiliminin çok güçlü olduğunu yansıtıyor. Bu yaş grubu, en olumsuz ötekilik algısına sahip; özellikle duygusal ve ilişkisel boyutlarda mesafe belirginleşiyor. Suriyeli katılımcı bu yaş grubunda yer almadığından karşılaştırma yapılamıyor.

Genel Değerlendirme

Yaş verileri incelendiğinde genel olarak Türkiyeli katılımcılar arasında, 13-17 yaş grubu (-14.40) en yüksek olumsuz ötekilik algısına sahipken, 51-60 (-5.76) ve 61 üstü (-7.10) yaş gruplarında da belirgin bir olumsuzluk devam ediyor. 26-40 (-2.69) ve 41-50 (-3.15) yaş gruplarında algı daha ılımlı hale geliyor, ancak statüde (-7.44 ila -8.00) küçümseme eğilimi sürüyor. Dikkat çekici olan tüm yaş gruplarında Türkiyelilerin Suriyelilere karşı tüm eksenlerde olumsuz tavır almış olması. Suriyeli katılımcılar arasında ise 18-25 (-1.50), 26-40 (-0.41) ve 41-50 (-1.73) yaş gruplarında ötekilik algısı genellikle nötr

veya hafif olumsuz/pozitif bir konumda; duygusal ve ilişkisel boyutlarda olumlu yakınlıklar (örneğin, 4.38 ve 3.80) görülüyor, ancak statüde (-5.25 ila -8.20) küçümseme eğilimi devam ediyor. Bu, Suriyelilerin yaş ilerledikçe daha ılımlı bir tutum sergilediğini, Türkiyelilerde ise genç ve ileri yaş gruplarında dışlayıcı bir bakışın daha belirgin olduğunu göstermektedir. Statüdeki küçümseme eğilimi, her iki toplumda da ötekiliğin temel bir bileşeni olarak öne çıkıyor ve kültürel kimlik dinamikleriyle ilişkilendirilebilir.

Eğitim Düzeyi

Türkiyeliler:

Ötekilik algı puanları, eğitim seviyesine göre şu şekilde ölçülmüştür:

- **İlköğretim/Ortaokul (n=4): Ötekilik Algı Puanı -13.75:**
 - **Duygu Puanı -13.50**, "Nefret (-1 ile -20 Arasında)"da yer alıyor ve Suriyelilere karşı çok güçlü bir olumsuz duygu hissettiklerini gösteriyor.
 - **İlişki Puanı -14.25**, "Korku (-1 ile -20 Arasında)"da olup, ciddi bir güvensizlik veya tehdit algısını yansıtıyor.
 - **Statü Puanı -13.50**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"nın ötesine geçerek yoğun bir olumsuzluk sergiliyor.
Bu grubun sert ötekilik algısı, düşük eğitimin toplumsal etkileşim ve önyargılar üzerindeki etkisini yansıtıyor; ancak örneklemin azlığı (4 kişi) genelleştirilemez.
- **Lise (n=19): Ötekilik Algı Puanı -6.09:**
 - **Duygu Puanı -5.05**, "Antipati (-1 ile -10 Arasında)"da yer alıyor ve Suriyelilere karşı ılımlı bir olumsuz duygu hissettiklerini gösteriyor.
 - **İlişki Puanı -4.26**, "Çekinme (-1 ile -10 Arasında)"da olup, hafif bir temkinli tutum sergiliyor.
 - **Statü Puanı -8.95**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"da bulunuyor ve Suriyelileri daha düşük bir konumda görme eğiliminin güçlü olduğunu yansıtıyor.
Bu grup, ilköğretim/ortaokula kıyasla daha ılımlı, ancak hâlâ belirgin bir olumsuzluk sergiliyor.
- **Yüksekokul (n=13): Ötekilik Algı Puanı -4.69:**
 - **Duygu Puanı -3.54**, "Antipati (-1 ile -10 Arasında)"da yer alıyor ve ılımlı bir olumsuz duygu hissettiklerini gösteriyor.
 - **İlişki Puanı -3.23**, "Çekinme (-1 ile -10 Arasında)"da olup, temkinli bir tutum sergiliyor.
 - **Statü Puanı -7.31**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"da bulunuyor ve Suriyelileri daha düşük bir konumda görme eğilimini yansıtıyor.

Eğitim yükseldikçe olumsuzluk azalıyor, ancak statüde küçümseme devam ediyor.

- **Üniversite (n=101): Ötekilik Algı Puanı -4.93:**
 - **Duygu Puanı -2.98**, "Antipati (-1 ile -10 Arasında)"da yer alıyor ve ılımlı bir olumsuz duygu sergiliyor.
 - **İlişki Puanı -3.15**, "Çekinme (-1 ile -10 Arasında)"da olup, temkinli bir tutum gösteriyor.
 - **Statü Puanı -8.66**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"da bulunuyor ve Suriyelileri daha düşük bir konumda görme eğiliminin güçlü olduğunu yansıtıyor.
Üniversite mezunları, daha geniş bir örneklemle diğer gruplara kıyasla benzer bir olumsuzluk sergiliyor, ancak duygusal ve ilişkisel boyutlarda biraz daha ılımlı.
- **Yüksek Lisans (n=35): Ötekilik Algı Puanı -3.09:**
 - **Duygu Puanı -1.03**, "Antipati (-1 ile -10 Arasında)"ya yakın, ancak nötre yakın bir olumsuzluk sergiliyor.
 - **İlişki Puanı -0.49**, "Çekinme (-1 ile -10 Arasında)"ya yakın, ancak nötre yakın bir mesafede, hafif bir temkinli tutum gösteriyor.
 - **Statü Puanı -7.74**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"da bulunuyor ve Suriyelileri daha düşük bir konumda görme eğilimini yansıtıyor.
Eğitim seviyesi yükseldikçe olumsuzluk azalıyor, ancak statüde küçümseme devam ediyor.
- **Doktora (n=13): Ötekilik Algı Puanı -2.26:**
 - **Duygu Puanı -0.85**, "Antipati (-1 ile -10 Arasında)"ya yakın, ancak nötre yakın bir olumsuzluk sergiliyor.
 - **İlişki Puanı 2.77**, "Yakınlık (+1 ile +10 Arasında)"da yer alıyor ve olumlu bir etkileşim beklentisi sergiliyor.
 - **Statü Puanı -8.69**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"da bulunuyor ve Suriyelileri daha düşük bir konumda görme eğiliminin güçlü olduğunu yansıtıyor.
Doktora mezunları, ilişkide olumlu bir yaklaşım sergiliyor, ancak statüde belirgin bir küçümseme devam ediyor.
- **Post-Doktora (n=8): Ötekilik Algı Puanı -7.96:**
 - **Duygu Puanı -6.13**, "Antipati (-1 ile -10 Arasında)"nın ötesine geçerek daha yoğun bir olumsuzluk sergiliyor.
 - **İlişki Puanı -6.38**, "Çekinme (-1 ile -10 Arasında)"nın ötesine geçerek daha belirgin bir temkinli tutum gösteriyor.

- o **Statü Puanı -11.38**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"nın ötesine geçerek yoğun bir olumsuzluk sergiliyor.
Post-doktora grubu, beklenmedik bir şekilde en olumsuz ötekilik algısına sahip; bu, örneklemin azlığı (8 kişi) veya demografik özelliklerden kaynaklanabilir ve genellenemez.

Suriyeliler:

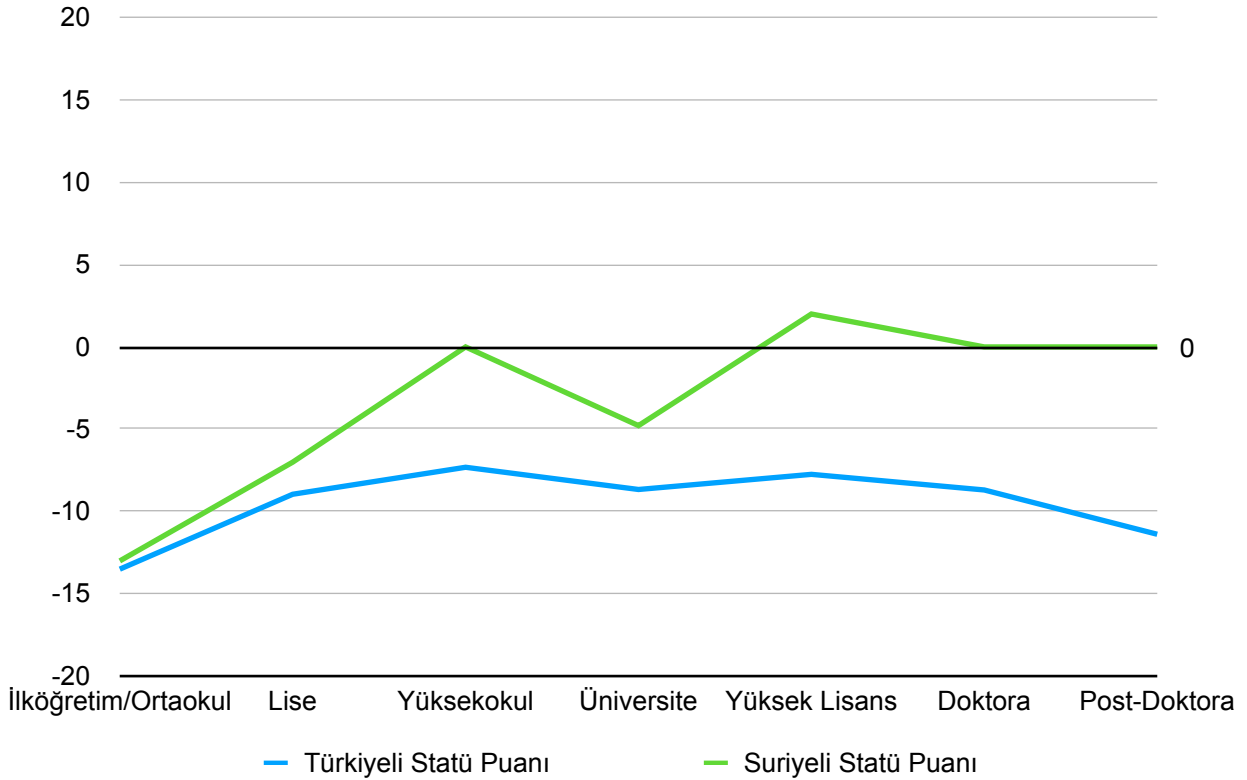
Ötekilik algı puanları, eğitim seviyesine göre şu şekilde ölçülmüştür:

- **İlköğretim/Ortaokul (n=3): Ötekilik Algı Puanı -9.00:**
 - o **Duygu Puanı -5.50**, "Antipati (-1 ile -10 Arasında)"da yer alıyor ve Türkiyelilere karşı ılımlı bir olumsuz duygu hissettiklerini gösteriyor.
 - o **İlişki Puanı -8.50**, "Çekinme (-1 ile -10 Arasında)"da olup, belirgin bir temkinli tutum sergiliyor.
 - o **Statü Puanı -13.00**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"nın ötesine geçerek yoğun bir olumsuzluk sergiliyor.
Bu grubun sert ötekilik algısı, düşük eğitimin etkisiyle açıklanabilir; ancak örneklemin azlığı (3 kişi) genellenemez.
- **Lise (n=5): Ötekilik Algı Puanı -1.80:**
 - o **Duygu Puanı 1.60**, "Sempati (+1 ile +10 Arasında)"da yer alıyor ve Türkiyelilere karşı ılımlı bir yakınlık hissettiklerini gösteriyor.
 - o **İlişki Puanı 0.00**, "Nötr (0)"da yer alıyor ve belirgin bir pozitif veya negatif eğilim olmadığını gösteriyor.
 - o **Statü Puanı -7.00**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"da bulunuyor ve Türkiyelileri daha düşük bir konumda görme eğiliminde olduklarını yansıtıyor.
Bu grup, Türkiyelilere karşı çoğunlukla ılımlı bir ötekilik algısına sahip, ancak statüde küçümseme devam ediyor.
- **Yüksekokul (n=0): Veri yok (0.00, 0.00, 0.00, 0.00).**
- **Üniversite (n=11): Ötekilik Algı Puanı 0.41:**
 - o **Duygu Puanı 4.89**, "Sempati (+1 ile +10 Arasında)"da yer alıyor ve Türkiyelilere karşı ılımlı bir yakınlık hissettiklerini gösteriyor.
 - o **İlişki Puanı 1.11**, "Yakınlık (+1 ile +10 Arasında)"da yer alıyor ve olumlu bir etkileşim beklentisi sergiliyor.
 - o **Statü Puanı -4.78**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"da bulunuyor ve Türkiyelileri daha düşük bir konumda görme eğiliminde olduklarını yansıtıyor.
Üniversite mezunları, Türkiyelilere karşı genel olarak hafif olumlu bir ötekilik algısına sahip, ancak statüde hafif bir küçümseme var.

• **Yüksek Lisans (n=1): Ötekilik Algı Puanı 6.67:**

- **Duygu Puanı 9.00**, "Sempati (+1 ile +10 Arasında)"nın ötesine geçerek "Sevgi (+11 ile +20 Arasında)"da yer alıyor ve Türkiyelilere karşı güçlü bir yakınlık hissettiklerini gösteriyor.
- **İlişki Puanı 9.00**, "Yakınlık (+1 ile +10 Arasında)"nın ötesine geçerek olumlu bir etkileşim beklentisi sergiliyor.
- **Statü Puanı 2.00**, "Saygı (+1 ile +10 Arasında)"da yer alıyor ve Türkiyelilere karşı olumlu bir statü algısı olduğunu yansıtıyor.
Bu grup, çok küçük bir örneklem (1 kişi) nedeniyle genellenemez, ancak eğitim seviyesi yükseldikçe ötekilik algısının pozitifleştiğini gösteriyor.

Grafik 4: Eğitim Seviyesine göre Türkiye ve Suriyelilerin Öteki Algısı (Suriyelilerde Yüksekokulda ve Doktora sonrası için örnek bulunmamaktadır)

- **Doktora ve Post-Doktora (n=0): Veri yok (0.00, 0.00, 0.00, 0.00).**

Genel Değerlendirme:

Türkiyelilerde eğitim düzeyi düştükçe (örneğin, ilköğretim/ortaokul: -13.75) ötekilik algısı sertleşiyor; özellikle duygusal (-13.50) ve ilişkisel (-14.25) boyutlarda yoğun olumsuzluklar görülüyor, ancak statüde (-13.50) de küçümseme devam ediyor. Eğitim seviyesi yükseldikçe (örneğin, doktora: -2.26, yüksek lisans: -3.09), duygusal ve ilişkisel boyutlarda olumsuzluk azalıyor, ancak statüde (-7.74 ila -8.69) küçümseme eğilimi sürüyor. Post-doktora grubunda (-7.96) beklenmedik bir şekilde yüksek olumsuzluk görülüyor; bu, küçük örneklem (8 kişi) veya demografik özelliklerden

kaynaklanabilir. Suriyelilerde ise eğitim düzeyi düştükçe (ilköğretim/ortaokul: -9.00) ötekilik algısı olumsuzlaşıyor, ancak lise (+1.80) ve üniversite (+0.41) mezunlarında ılımlı/pozitif bir algı ortaya çıkıyor. Yüksek lisans (+6.67) seviyesinde ise en olumlu algı görülüyor, ancak örneklem çok küçük (1 kişi). Statüde her iki toplumda da (-4.78 ila -13.50) küçümseme eğilimi devam ediyor; bu, kültürel kimlik ve mülteci statüsünden kaynaklanabilir. Eğitim seviyesi yükseldikçe önyargılar azalıyor, ancak statüdeki mesafe kalıcı bir dinamik olarak görülüyor.

Etnik Köken

Katılım Dağılımı

Türkiyeli Katılımcılar: Katılımcıların %79,3'ü kendini Türk olarak tanımlamış, %16,6'sı Kürt, ve %4,1'i "Diğer" kategorisinde yer almıştır. "Diğer" kategorisi; Roman, Rum, Arap, Etnik Kökenim Yok, Zaza, Gürcü, Çerkez ve diğer küçük etnik grupları içerir (toplam 8 katılımcı, ortalama alınarak hesaplandı).

Suriyeli Katılımcılar: Katılımcıların %85'i kendini Arap (Suriye) olarak tanımlamış, %10'u Kürt (Suriye), ve %5'i "Diğer" kategorisinde yer almıştır (toplam 1 katılımcı, "N/A" olarak belirtildi). Roman, Rum, Türk, Zaza, Gürcü ve Çerkez gibi etnik kökenlerde Suriyeli katılımcı bulunmamaktadır.

Ötekilik Algısı Analizi (Etnik Kökenlere Göre)

Türkiyeliler:

Ötekilik algı puanları, etnik kökenlere göre şu şekilde ölçülmüştür (örneklem azlığı nedeniyle genelleştirilemez):

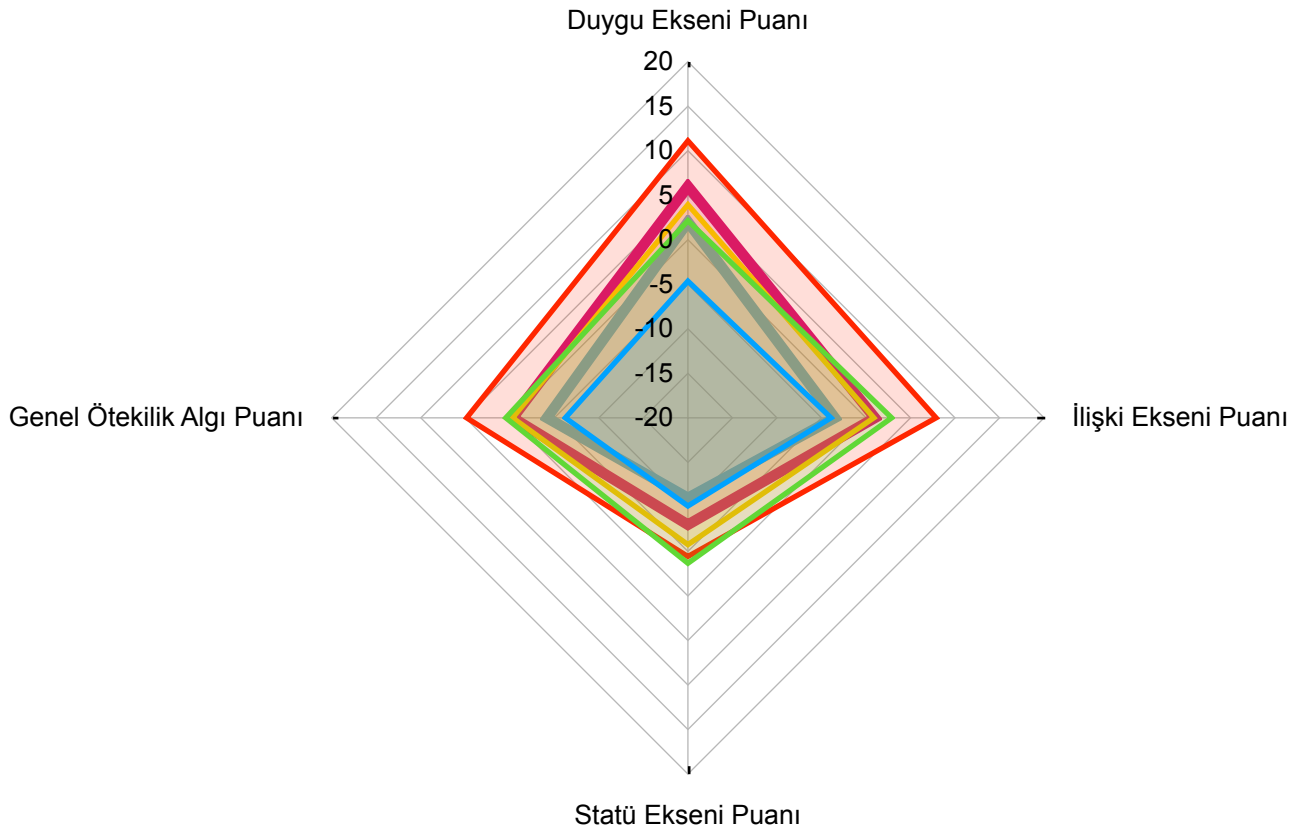
- **Türk (n=153):** Ötekilik Algı Puanı **-6.23**:
 - **Duygu Puanı -4.65**, "Antipati (-1 ile -10 Arasında)"da yer alıyor ve Suriyelilere karşı ılımlı bir olumsuz duygu hissettiklerini gösteriyor.
 - **İlişki Puanı -3.93**, "Çekinme (-1 ile -10 Arasında)"da olup, temkinli bir tutum sergiliyor.
 - **Statü Puanı -10.10**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"nın ötesine geçerek yoğun bir olumsuzluk sergiliyor. Türk etnik kökenli katılımcılar, Suriyelilere karşı belirgin bir olumsuz ötekilik algısına sahip, özellikle statüde güçlü bir küçümseme eğilimi var.
- **Kürt (n=32):** Ötekilik Algı Puanı **0.45**:
 - **Duygu Puanı 2.14**, "Sempatı (+1 ile +10 Arasında)"da yer alıyor ve Suriyelilere karşı ılımlı bir yakınlık hissettiklerini gösteriyor.
 - **İlişki Puanı 2.88**, "Yakınlık (+1 ile +10 Arasında)"da yer alıyor ve olumlu bir etkileşim beklentisi sergiliyor.
 - **Statü Puanı -3.67**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"da bulunuyor ve Suriyelileri daha düşük bir konumda görme eğiliminde olduklarını

yansıtır.

Kürt etnik kökenli katılımcılar, Suriyelilere karşı genel olarak hafif olumlu bir ötekilik algısına sahip, ancak statüde hafif bir küçümseme var.

- Diğer (n=8, Ortalama): Ötekilik Algı Puanı 4.85:
 - **Duygu Puanı 11.11**, "Sevgi (+11 ile +20 Arasında)"da yer alıyor ve Suriyelilere karşı güçlü bir yakınlık hissettiklerini gösteriyor.
 - **İlişki Puanı 7.87**, "Yakınlık (+1 ile +10 Arasında)"nın ötesine geçerek olumlu bir etkileşim beklentisi sergiliyor.
 - **Statü Puanı -4.43**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"da bulunuyor ve Suriyelileri daha düşük bir konumda görme eğiliminde olduklarını yansıtır.
"Diğer" kategorisi (Roman, Rum, Arap, Etnik Kökenim Yok, Zaza, Gürcü, Çerkez), küçük örneklem nedeniyle genellenemez, ancak pozitif bir ötekilik algısı öne çıkıyor, statüde ise küçümseme devam ediyor.

Grafik 5: Türkiyeli ve Suriyeli Etnik Grupların Ötekilik Algı Puanı ve Eksen Puanları

■ Türk (Türkiye) ■ Kürt (Türkiye) ■ Kürt (Suriye) ■ Arap (Suriye) ■ Diğer (Türkiye) ■ Diğer (Suriye)

Suriyeliler:

Ötekilik algı puanları, etnik kökenlere göre şu şekilde ölçülmüştür (örneklem azlığı nedeniyle genelleştirilemez):

- Arap (Suriye, n=17): Ötekilik Algı Puanı -0.31:
 - **Duygu Puanı 3.94**, "Sempati (+1 ile +10 Arasında)"da yer alıyor ve Türkiyelilere karşı ılımlı bir yakınlık hissettiklerini gösteriyor.
 - **İlişki Puanı 0.88**, "Yakınlık (+1 ile +10 Arasında)"da yer alıyor ve olumlu bir etkileşim beklentisi sergiliyor.
 - **Statü Puanı -5.76**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"da bulunuyor ve Türkiyelileri daha düşük bir konumda görme eğiliminde olduklarını yansıtıyor.
Arap etnik kökenli Suriyeliler, Türkiyelilere karşı genel olarak hafif olumsuz bir ötekilik algısına sahip, ancak duygusal ve ilişkisel boyutlarda ılımlı bir olumlu tutum sergiliyor.
- Kürt (Suriye, n=2): Ötekilik Algı Puanı -4.17:
 - **Duygu Puanı 2.00**, "Sempati (+1 ile +10 Arasında)"da yer alıyor ve Türkiyelilere karşı ılımlı bir yakınlık hissettiklerini gösteriyor.
 - **İlişki Puanı -3.50**, "Çekinme (-1 ile -10 Arasında)"da olup, temkinli bir tutum sergiliyor.
 - **Statü Puanı -11.00**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"nın ötesine geçerek yoğun bir olumsuzluk sergiliyor.
Suriyeli Kürtler, Türkiyelilere karşı genel olarak olumsuz bir ötekilik algısına sahip, özellikle statüde (-11.00) belirgin bir küçümseme var; ancak örneklemin azlığı (2 kişi) genellenemez.
- Diğer (Suriye, n=1, N/A): Ötekilik Algı Puanı -0.33:
 - **Duygu Puanı 6.00**, "Sempati (+1 ile +10 Arasında)"nın ötesine geçerek Türkiyelilere karşı güçlü bir yakınlık hissettiklerini gösteriyor.
 - **İlişki Puanı 1.00**, "Yakınlık (+1 ile +10 Arasında)"da yer alıyor ve olumlu bir etkileşim beklentisi sergiliyor.
 - **Statü Puanı -8.00**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"da bulunuyor ve Türkiyelileri daha düşük bir konumda görme eğiliminde olduklarını yansıtıyor.
"Diğer" kategorisi, küçük örneklem (1 kişi) nedeniyle genellenemez, ancak duygusal ve ilişkisel boyutlarda pozitif, statüde ise olumsuz bir algı var.

Genel Değerlendirme:

Türkiyelilerde Türk etnik kökenli katılımcılar (-6.23), Suriyelilere karşı belirgin bir olumsuz ötekilik algısına sahip, özellikle statüde (-10.10) yoğun bir küçümseme var. Kürt (-0.45) ve "Diğer" (+4.85) kategorileri, daha ılımlı veya pozitif bir ötekilik algısı sergiliyor, ancak statüde (-3.67 ile -4.43) küçümseme devam ediyor. Suriyelilerde Arap (Suriye, -0.31) ve "Diğer" (Suriye, -0.33) grupları, Türkiyelilere karşı genellikle hafif olumsuz bir ötekilik algısına sahip, ancak duygusal ve ilişkisel boyutlarda ılımlı bir olumlu tutum var; Suriyeli Kürtler (Suriye, -4.17) ise daha olumsuz, özellikle statüde (-11.00) yoğun bir küçümseme sergiliyor. Verilerin sınırlı olması (özellikle küçük örneklem) nedeniyle genelleme yapmak zor, ancak etnik köken, ötekilik algısını şekillendiren önemli bir faktör; Türk ve Kürt kökenli Türkiyeliler ile Arap ve Kürt kökenli Suriyeliler arasında farklılıklar görülüyor. Statüdeki küçümseme eğilimi, her iki toplumda da ötekiliğin temel bir bileşeni olarak öne çıkıyor ve kültürel kimlik dinamikleriyle ilişkilendirilebilir.

Dini İnanç

Katılım Dağılımı

Türkiyeli Katılımcılar: Katılımcıların %79,8'i Müslüman (Sünni) olarak tanımlanmış, %7,3'ü Ateist, %5,2'si Agnostik, %3,6'sı Deist, ve %4,1'i "Diğer/Belirtilmemiş" kategorisinde yer almıştır. "Diğer" kategorisi; Şamanist, Müslüman, Müslüman (Alevi), Müslüman (Şii), ve İnançsız gibi alt grupları içerir (toplam 7 katılımcı).

Suriyeli Katılımcılar: Katılımcıların %95'i Müslüman (Sünni) olarak tanımlanmış, %5'i Müslüman (Alevi) olarak yer almıştır. Agnostik, Deist, Ateist, Şamanist, Müslüman (Şii), ve İnançsız gibi kategorilerde Suriyeli katılımcı bulunmamaktadır.

Ötekilik Algısı Analizi (Dini İnançlara Göre)

Türkiyeliler:

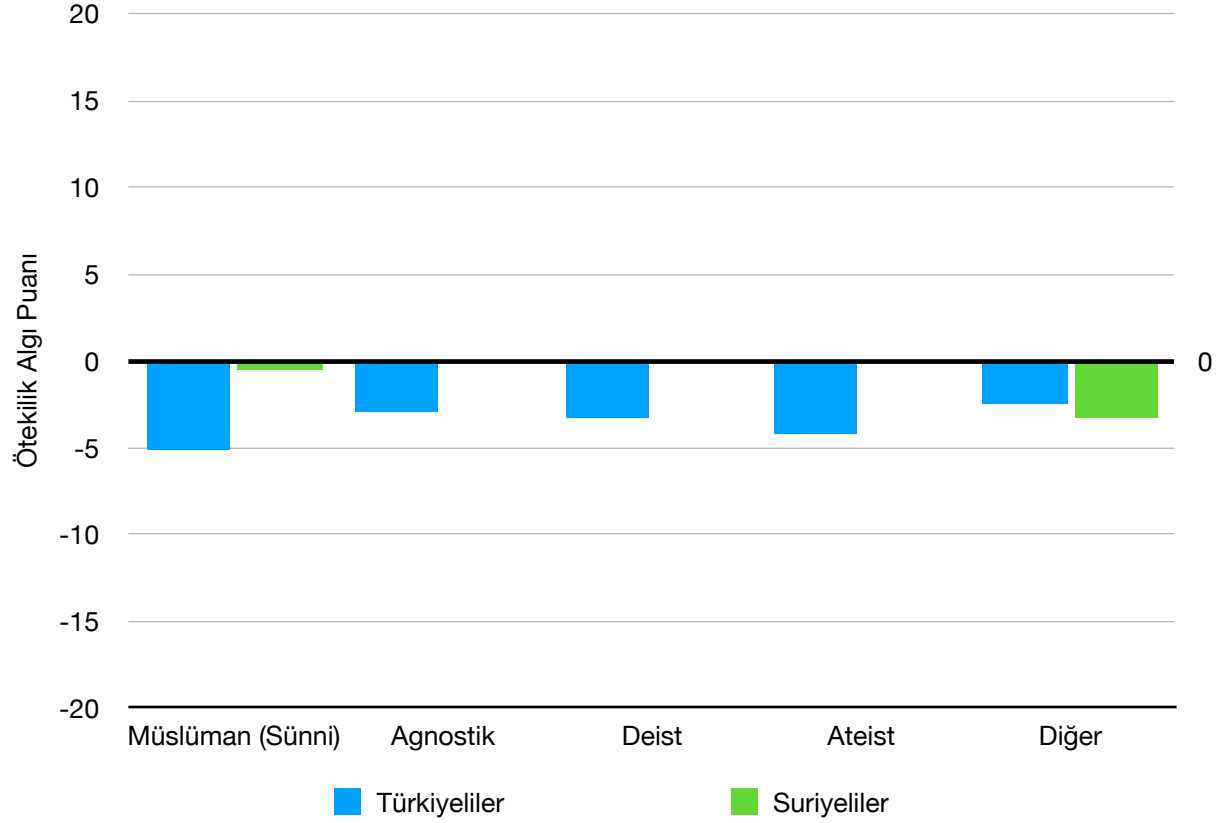
Ötekilik algı puanları, dini inançlara göre şu şekilde ölçülmüştür (örneklem azlığı nedeniyle genelleştirilemez):

- **Müslüman (Sünni, n=154): Ötekilik Algı Puanı -5.05:**
 - **Duygu Puanı -3.16**, "Antipati (-1 ile -10 Arasında)"da yer alıyor ve Suriyelilere karşı ılımlı bir olumsuz duygu hissettiklerini gösteriyor.
 - **İlişki Puanı -2.84**, "Çekinme (-1 ile -10 Arasında)"da olup, temkinli bir tutum sergiliyor.
 - **Statü Puanı -9.15**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"nın ötesine geçerek yoğun bir olumsuzluk sergiliyor.
Müslüman (Sünni) Türkiyeliler, Suriyelilere karşı belirgin bir olumsuz ötekilik algısına sahip, özellikle statüde güçlü bir küçümseme eğilimi var.
- **Agnostik (n=10): Ötekilik Algı Puanı -2.93:**

- **Duygu Puanı -2.58**, "Antipati (-1 ile -10 Arasında)"da yer alıyor ve Suriyelilere karşı ılımlı bir olumsuz duygu hissettiklerini gösteriyor.
- **İlişki Puanı -1.31**, "Çekinme (-1 ile -10 Arasında)"da olup, temkinli bir tutum sergiliyor.
- **Statü Puanı -4.90**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"da bulunuyor ve Suriyelileri daha düşük bir konumda görme eğiliminde olduklarını yansıtıyor.
Agnostik Türkiyeliler, Suriyelilere karşı genel olarak hafif olumsuz bir ötekilik algısına sahip, ancak daha ılımlı bir tutum sergiliyor.
- **Deist (n=7): Ötekilik Algı Puanı -3.24:**
 - **Duygu Puanı -2.71**, "Antipati (-1 ile -10 Arasında)"da yer alıyor ve Suriyelilere karşı ılımlı bir olumsuz duygu hissettiklerini gösteriyor.
 - **İlişki Puanı -0.29**, "Çekinme (-1 ile -10 Arasında)"ya yakın, ancak nötre yakın bir mesafede, hafif bir temkinli tutum gösteriyor.
 - **Statü Puanı -6.71**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"da bulunuyor ve Suriyelileri daha düşük bir konumda görme eğiliminde olduklarını yansıtıyor.
Deist Türkiyeliler, Suriyelilere karşı genel olarak hafif olumsuz bir ötekilik algısına sahip, ancak ilişkide daha ılımlı bir tutum sergiliyor.
- **Ateist (n=14): Ötekilik Algı Puanı -4.12:**
 - **Duygu Puanı -3.14**, "Antipati (-1 ile -10 Arasında)"da yer alıyor ve Suriyelilere karşı ılımlı bir olumsuz duygu hissettiklerini gösteriyor.
 - **İlişki Puanı -2.07**, "Çekinme (-1 ile -10 Arasında)"da olup, temkinli bir tutum sergiliyor.
 - **Statü Puanı -7.15**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"da bulunuyor ve Suriyelileri daha düşük bir konumda görme eğiliminde olduklarını yansıtıyor.
Ateist Türkiyeliler, Suriyelilere karşı genel olarak hafif olumsuz bir ötekilik algısına sahip, özellikle statüde belirgin bir küçümseme var.
- **Diğer (n=7, Ortalama): Ötekilik Algı Puanı -2.52:**
 - **Duygu Puanı 0.74**, "Nötr (0)"a yakın, ancak hafif pozitif bir konumda, Suriyelilere karşı ılımlı bir yakınlık hissettiklerini gösteriyor.
 - **İlişki Puanı 1.48**, "Yakınlık (+1 ile +10 Arasında)"da yer alıyor ve olumlu bir etkileşim beklentisi sergiliyor.
 - **Statü Puanı -8.60**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"da bulunuyor ve Suriyelileri daha düşük bir konumda görme eğiliminde olduklarını yansıtıyor.
"Diğer" kategorisi (Şamanist, Müslüman, Müslüman (Alevi), Müslüman

(Şii), İnançsız), küçük örneklem nedeniyle genellenemez, ancak duygusal ve ilişkisel boyutlarda ılımlı/pozitif, statüde ise olumsuz bir algı var.

Grafik 6: Türkiyeli ve Suriyeli İnanç Grupların Ötekine karşı hissettikleri Ötekilik Algı Puanı

Suriyeliler:

Ötekilik algı puanları, dini inançlara göre şu şekilde ölçülmüştür (örneklem azlığı nedeniyle genelleştirilemez):

- **Müslüman (Sünni, n=19): Ötekilik Algı Puanı -0.58:**
 - **Duygu Puanı 3.89**, "Sempati (+1 ile +10 Arasında)"da yer alıyor ve Türkiyelilere karşı ılımlı bir yakınlık hissettiklerini gösteriyor.
 - **İlişki Puanı 0.58**, "Yakınlık (+1 ile +10 Arasında)"da yer alıyor ve olumlu bir etkileşim beklentisi sergiliyor.
 - **Statü Puanı -6.16**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"da bulunuyor ve Türkiyelileri daha düşük bir konumda görme eğiliminde olduklarını yansıtıyor.
Müslüman (Sünni) Suriyeliler, Türkiyelilere karşı genel olarak hafif olumsuz bir ötekilik algısına sahip, ancak duygusal ve ilişkisel boyutlarda ılımlı bir olumlu tutum sergiliyor.
- **Müslüman (Alevi, n=1): Ötekilik Algı Puanı -3.33:**

- o **Duygu Puanı 3.00**, "Sempati (+1 ile +10 Arasında)"da yer alıyor ve Türkiyelilere karşı ılımlı bir yakınlık hissettiklerini gösteriyor.
- o **İlişki Puanı -2.00**, "Çekinme (-1 ile -10 Arasında)"da olup, temkinli bir tutum sergiliyor.
- o **Statü Puanı -11.00**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"nın ötesine geçerek yoğun bir olumsuzluk sergiliyor. Müslüman (Alevi) Suriyeli, Türkiyelilere karşı genel olarak olumsuz bir ötekilik algısına sahip, özellikle statüde belirgin bir küçümseme var; ancak örneklemenin azlığı (1 kişi) genellenemez.

Genel Değerlendirme ve Bağlam:

Türkiyelilerde Müslüman (Sünni, -5.05) ve Ateist (-4.12) grupları, Suriyelilere karşı belirgin bir olumsuz ötekilik algısına sahip, özellikle statüde (-9.15 ila -7.15) yoğun bir küçümseme var. Agnostik (-2.93), Deist (-3.24) ve "Diğer" (-2.52) kategorileri, daha ılımlı bir olumsuzluk sergiliyor, ancak statüde (-4.90 ila -8.60) küçümseme devam ediyor. Suriyelilerde Müslüman (Sünni, -0.58) grubu, Türkiyelilere karşı genel olarak hafif olumsuz bir ötekilik algısına sahip, ancak duygusal ve ilişkisel boyutlarda ılımlı bir olumlu tutum var; Müslüman (Alevi, -3.33) ise daha olumsuz, özellikle statüde (-11.00) yoğun bir küçümseme sergiliyor. Verilerin sınırlı olması (özellikle küçük örneklem) nedeniyle genelleme yapmak zor, ancak dini inanç, ötekilik algısını şekillendiren önemli bir faktör; Müslüman (Sünni) Türkiyeliler ile Müslüman (Sünni/Alevi) Suriyeliler arasında farklılıklar görülüyor. Statüdeki küçümseme eğilimi, her iki toplumda da ötekiliğin temel bir bileşeni olarak öne çıkıyor ve kültürel kimlik dinamikleriyle ilişkilendirilebilir.

Suriye'deki iç savaşın başlangıç sürecinde, isyan eden grupların önemli ölçüde Sünni Müslüman topluluklardan oluşması ve Türkiye'nin o dönemdeki siyasal iktidarının bu inanç ve siyaset dünyasıyla kurduğu ideolojik yakınlık, ilk yıllarda Suriyelilerin kitlesel göçüne karşı açık bir kapı politikasına ve ev sahibi Türkiyeliler arasında "ensar-muhacir" söylemiyle vurgulanan olumlu bir algıya zemin hazırlamıştı. Ancak, yaklaşık 12 yıl sonra elde edilen veriler ve genel eğilimler, bu olumlu temelin önemli ölçüde aşındığını göstermektedir. Saha gözlemleri ve istatistikler, başlangıçtaki dini ve siyasi sempati ile "kardeşlik" söyleminin, zamanla özellikle statü boyutunda "küçümseme" veya duygusal-ilişkisel boyutlarda "çekinme" ve "antipati" gibi olumsuz algılara dönüştüğünü ortaya koyuyor. Bu, dini inanç temelli yakınlığın, toplumsal, politik ve ekonomik faktörlerle etkileşim halinde ciddi bir erozyona uğradığını düşündürmektedir.

Sosyo-politik Veriler

Bu bölümde, katılımcıların siyasi eğilimleri, ötekiyle temas sıklıkları, ayrımcılık ve adaletsizlik deneyimleri ile ırkçı/dışlayıcı davranışlara maruz kalma durumları gibi sosyo-politik verileri incelenmiştir. Bu verilerin toplanmasının temel amacı, bireylerin ötekilik algısının ve toplumsal ilişkilerde yaşanan gerilimlerin ardındaki dinamikleri daha iyi anlamaktır. Katılımcıların sosyo-politik tutumları ve deneyimleri, ötekileştirme süreçlerini şekillendiren önemli faktörler arasında yer almaktadır. Bu bağlamda, veriler hem katılımcılar arası farklılıkları değerlendirmek hem de gruplar arası ilişkilerin doğasını analiz etmek için kullanılmıştır. Bulgular, ötekilik puanları ve algılarıyla ilişkili derinlemesine analizler için önemli bir zemin sunmaktadır.

Tablo 2: Sosyo-Politik Veriler

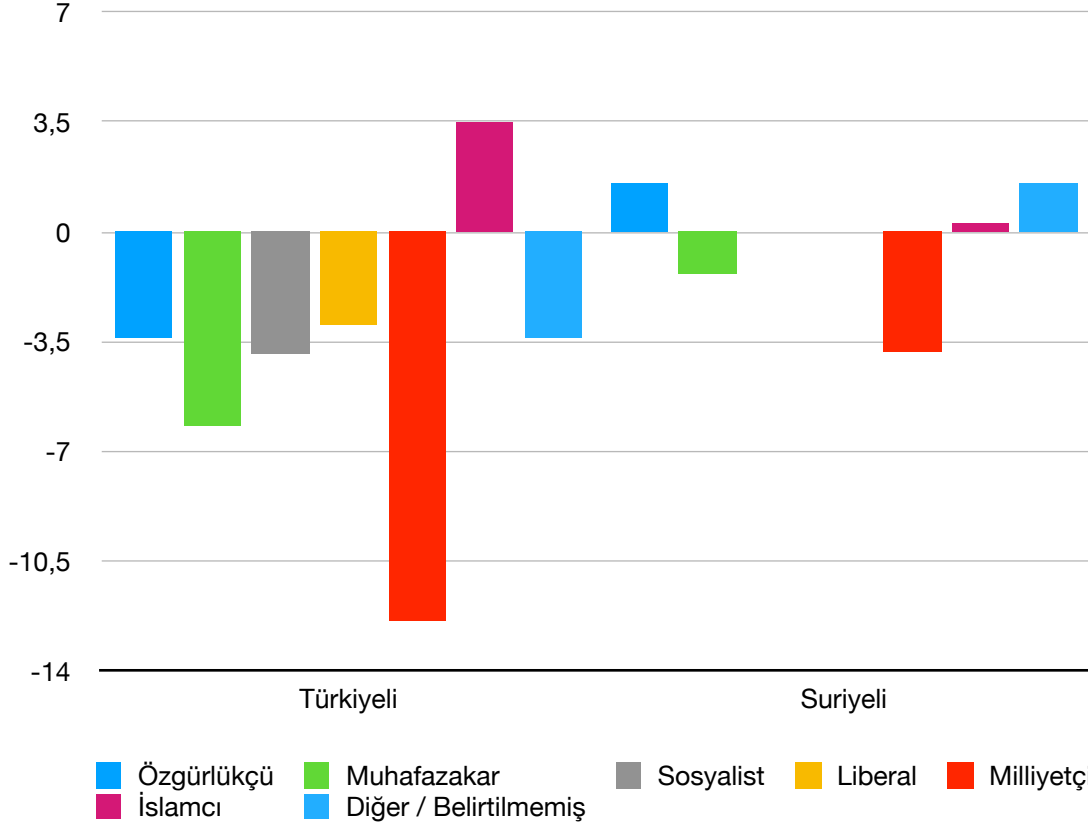
Siyasi Eğilim	Özgürlükçü	64 (%33,2)	2 (%10)
	Muhafazakar	34 (%17,6)	3 (%15)
	Sosyalist	24 (%12,4)	0 (%0)
	Liberal	25 (%13)	0 (%0)
	Milliyetçi	14 (%7,3)	5 (%25)
	İslamcı	3 (%1,6)	8 (%40)
	Diğer/Belirtilmemiş/Belli Değil	29 (%15)	2 (%10)
Ötekiyle Temas Sıklığı	Hiç İlişki Kurmuyorum	38 (%19,7)	0 (%0)
	Çok Nadir İlişki Kuruyorum	60 (%31,1)	3 (%15)
	Yılda Birkaç Kez	8 (%4,1)	4 (%20)
	Ayda Birkaç Kez	21 (%10,9)	1 (%5)
	Haftada Birkaç Kez	40 (%20,7)	0 (%0)
	Her Gün İlişki Kuruyorum	26 (%13,5)	3 (%15)
	Cevap Yok	0 (%0)	9 (%45)
Kendi Toplumunda Ayrımcılık Deneyimi	Evet	139 (%72)	14 (%70)
	Hayır	49 (%25,4)	3 (%15)
	Belirtmek İstemiyorum	5 (%2,6)	3 (%15)
İrkçi/Dışlayıcı Davranışa Maruz Kalma Sıklığı	Hiç	37 (%19,2)	0 (%0)
	Çok Nadir	44 (%22,8)	6 (%30)
	Yılda Birkaç Kez	18 (%9,3)	3 (%15)
	Ayda Birkaç Kez	13 (%6,7)	7 (%35)
	Haftada Birkaç Kez	9 (%4,7)	3 (%15)
	Her Gün	20 (%10,4)	1 (%5)
	N/A	52 (%26,9)	0 (%0)
En Çok Korunması Gereken Değer	Birey	109 (% 56,5)	5 (%25)
	Toplum	48 (% 24,9)	9 (% 45)
	Tanrı	14 (% 7,3)	4 (% 20)
	Devlet	22 (% 11,4)	1 (%5)

Siyasi Eğilim

Katılımcıların siyasi eğilimleri, ötekilik algısını anlamada kritik bir rol oynar. Türkiyeli katılımcıların %33,2'si (n=64) kendini özgürlükçü, %17,6'sı (n=34) muhafazakâr, %13'si

(n=25) liberal, %12,4'ü (n=24) sosyalist, %7,3'ü (n=14) milliyetçi, %1,6'sı (n=3) İslamcı ve %15'i (n=29) diğer/belirtilmemiş/belli değil olarak tanımlamıştır. Suriyeli

Grafik 7: Türkiyeli ve Suriyeli Siyasi Görüş Sahiplerinin Ötekine karşı hissettikleri Ötekilik Algı Puanı

katılımcıların ise %40'ı (n=8) İslamcı, %25'i (n=5) milliyetçi, %15'i (n=3) muhafazakâr, %10'u (n=2) özgürlükçü ve %10'u (n=2) diğer/belirtilmemiş/belirsiz olarak kendini tanımlamıştır. Sosyalist, liberal, ulusalcı, komünist ve sosyal demokrat eğilimde Suriyeli katılımcı bulunmamaktadır.

Ötekilik Algısı İlişkisi:

• Türkiyeli katılımcıların siyasi eğilimlerine göre Ötekilik Algı Puanları

- **Özgürlükçü (n=64):** Ötekilik Algı Puanı **-3.39** (Antipati Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu -0.71, İlişki -1.04, Statü -8.42. Bu, Suriyelilere karşı ılımlı bir olumsuzluk, temkinli bir mesafe ve belirgin bir küçümseme eğilimini yansıtıyor.
- **Muhafazakâr (n=34):** Ötekilik Algı Puanı **-6.21** (Küçümseme Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu -5.54, İlişki -3.60, Statü -9.48. Bu, daha güçlü bir olumsuzluk, belirgin bir çekinme ve yoğun bir küçümseme sergiliyor.
- **Sosyalist (n=24):** Ötekilik Algı Puanı **-3.91** (Antipati Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu -2.26, İlişki -0.59, Statü -8.89. Bu, ılımlı bir olumsuzluk, hafif bir mesafe ve belirgin bir küçümseme içeriyor.

- **Liberal (n=25):** Ötekilik Algı Puanı **-2.99** (Antipati Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu -1.86, İlişki 0.35, Statü -6.47. Bu, hafif bir olumsuzluk, nötre yakın bir ilişki ve orta düzeyde bir küçümseme sergiliyor.
- **Milliyetçi (n=14):** Ötekilik Algı Puanı **-12.39** (Küçümseme Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu -11.93, İlişki -12.52, Statü -12.71. Bu, son derece sert bir olumsuzluk, yoğun bir çekinme ve çok güçlü bir küçümseme içeriyor; bu grup, en olumsuz ötekilik algısına sahip.
- **İslamcı (n=3):** Ötekilik Algı Puanı **3.50** (Sempati Seviyesine yakın, +1 ile +10 Arasında): Duygu 5.50, İlişki 6.00, Statü -1.00. Bu, pozitif bir duygu, güçlü bir ilişki ve hafif bir küçümseme sergiliyor; örneklemin azlığı (3 kişi) nedeniyle dikkatle yorumlanmalı.
- **Diğer/Belirtilmemiş/Belli Değil (n=29):** Ötekilik Algı Puanı **-3.40** (Antipati Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu -2.01 (ortalama, "Belirtmek İstemiyorum" -4.07, "Belli Değil" 0.67), İlişki -2.08, Statü -8.23. Bu, ılımlı bir olumsuzluk, temkinli bir mesafe ve belirgin bir küçümseme içeriyor.

Suriyeli katılımcıların siyasi eğilimlerine göre Ötekilik Algı Puanları:

- **İslamcı (n=8):** Ötekilik Algı Puanı **-0.29** (Nötr Seviyesine yakın, 0): Duygu 4.25, İlişki 2.13, Statü -5.25. Bu, pozitif bir duygu, ılımlı bir ilişki ve belirgin bir küçümseme sergiliyor.
- **Milliyetçi (n=5):** Ötekilik Algı Puanı **-3.80** (Antipati Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu 2.40, İlişki -2.20, Statü -11.60. Bu, ılımlı bir olumlu duygu, temkinli bir mesafe ve yoğun bir küçümseme içeriyor.
- **Muhafazakâr (n=3):** Ötekilik Algı Puanı **-1.33** (Antipati Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu 2.67, İlişki -3.00, Statü -3.67. Bu, ılımlı bir olumlu duygu, temkinli bir mesafe ve orta düzeyde bir küçümseme sergiliyor.
- **Özgürlükçü (n=2):** Ötekilik Algı Puanı **1.50** (Sempati Seviyesine yakın, +1 ile +10 Arasında): Duygu 7.00, İlişki 3.00, Statü -5.50. Bu, pozitif bir duygu, ılımlı bir ilişki ve belirgin bir küçümseme içeriyor; örneklemin azlığı (2 kişi) nedeniyle dikkatle yorumlanmalı.
- **Diğer/Belirtilmemiş (n=2):** Ötekilik Algı Puanı **1.50** (Sempati Seviyesine yakın, +1 ile +10 Arasında): Duygu 4.50, İlişki 3.00, Statü -3.00. Bu, pozitif bir duygu, ılımlı bir ilişki ve orta düzeyde bir küçümseme sergiliyor; örneklemin azlığı (2 kişi) nedeniyle dikkatle yorumlanmalı.
- **Siyasi Eğilime Bağlılık İlişkisi:** Türkiyeli katılımcıların siyasi eğilimlerine bağlılık düzeyi, ötekilik algısını da etkiliyor. Çok sıkı bağlı olanların Ötekilik Algı Puanı **-2.24** (Antipati Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında), çok bağlı olanların **-5.89** (Küçümseme Seviyesine yakın), bağlı olanların **-6.33** (Küçümseme Seviyesine yakın), az bağlı olanların **-5.82** (Küçümseme Seviyesine yakın) ve çok az bağlı olanların **-2.33** (Antipati Seviyesine yakın) olarak ölçülmüştür. Suriyelilerde, çok sıkı bağlı olanların Ötekilik Algı Puanı **0.43** (Nötr Seviyesine yakın, 0), çok bağlı olanların **4.44** (Sempati Seviyesine yakın, +1 ile +10 Arasında), bağlı olanların

-3.57 (Antipati Seviyesine yakın), az bağlı olanların **6.67** (Sempati Seviyesine yakın) ve çok az bağlı olanların **3.33** (Sempati Seviyesine yakın) olarak hesaplanmıştır. Bağlılık düzeyi, ötekilik algısını şekillendirebilir; Türkiyeli katılımcılarda bağlılık arttıkça algı daha olumsuz hale gelirken, Suriyelilerde bağlılık azaldıkça algı daha olumlu hale geliyor. Örneklem azlığı (özellikle Suriyelilerde) nedeniyle bu bulgular genellenemez, ancak bağlılığın ötekilik algısına etkisi olduğu anlaşıyor.

Genel Değerlendirme:

Türkiyeli milliyetçilerin (-12.39) ve muhafazakârların (-6.21) en olumsuz ötekilik algısına sahip olması, siyasi eğilimlerin ötekileştirme süreçlerinde etkili olduğunu gösteriyor. Özgürlükçülerin (-3.39) ve İslamcılarının (3.50) daha ılımlı/pozitif algıları, ideolojik farklılıkların algıyı şekillendirdiğini ortaya koyuyor. Suriyelilerde İslamcılarının (-0.29) ve milliyetçilerin (-3.80) daha olumsuz, özgürlükçülerin (1.50) ve diğer/belirtilmemişlerin (1.50) daha olumlu algıları dikkat çekiyor. Siyasi eğilime bağlılık, Türkiyeli katılımcılarda daha olumsuz, Suriyelilerde ise daha olumlu algılarla ilişkilendirilebilir. Verilerin sınırlı örnekleme (özellikle Suriyelilerde) nedeniyle genelleme yapmaktan kaçınılmalı; bu bulgular, siyasi eğilimlerin ve bağlılık düzeylerinin ötekilik algısını etkilediğini ve daha geniş araştırmalara ihtiyaç duyduğunu gösteriyor.

Ötekiyle Temas Sıklığı

Katılımcıların ötekiyle (Suriyeliler için Türkiyeliler, Türkiyeliler için Suriyeliler) temas sıklıkları, ötekilik algısını anlamada önemli bir göstergedir. Türkiyeli katılımcıların %19,7'si (n=38) Suriyelilerle hiç ilişki kurmadığını, %31,1'i (n=60) çok nadir ilişki kurduğunu, %20,7'si (n=40) haftada birkaç kez, %13,5'i (n=26) her gün, %10,9'u (n=21) ayda birkaç kez ve %4,1'i (n=8) yılda birkaç kez temas ettiğini belirtmiştir. Suriyeli katılımcıların ise %45'i (n=9) bu soruya cevap vermemiş, %30'u (n=6) çok nadir, %20'si (n=4) yılda birkaç kez, %15'i (n=3) her gün ve %5'i (n=1) ayda birkaç kez temas ettiğini ifade etmiştir. Hiç ilişki kurmadığını veya haftada birkaç kez temas ettiğini bildiren Suriyeli yok.

Türkiyeli katılımcıların temas sıklıklarına göre Ötekilik Algı Puanları:

- o **Hiç İlişki Kurmuyorum (n=38):** Ötekilik Algı Puanı **-7.00** (Küçümseme Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu -6.11, İlişki -7.00, Statü -7.89. Bu, Suriyelilere karşı yoğun bir olumsuz duygu, ciddi bir çekinme ve belirgin bir küçümseme sergiliyor.
- o **Çok Nadir İlişki Kuruyorum (n=60):** Ötekilik Algı Puanı **-4.79** (Küçümseme Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu -4.00, İlişki -2.42, Statü -7.95. Bu, ılımlı bir olumsuzluk, hafif bir mesafe ve belirgin bir küçümseme içeriyor.
- o **Yılda Birkaç Kez (n=8):** Ötekilik Algı Puanı **-1.31** (Antipati Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu 1.25, İlişki 1.75, Statü -5.88. Bu, pozitif bir duygu ve ilişki, ancak belirgin bir küçümseme sergiliyor; örneklemin azlığı (8 kişi) nedeniyle dikkatle yorumlanmalı.

- **Ayda Birkaç Kez (n=21):** Ötekilik Algı Puanı **-4.42** (Küçümseme Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu -2.67, İlişki -2.29, Statü -8.29. Bu, ılımlı bir olumsuzluk, temkinli bir mesafe ve belirgin bir küçümseme içeriyor.
- **Haftada Birkaç Kez (n=40):** Ötekilik Algı Puanı **-2.26** (Antipati Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu -1.05, İlişki 0.93, Statü -6.65. Bu, hafif bir olumsuzluk, nötre yakın bir ilişki ve orta düzeyde bir küçümseme sergiliyor.
- **Her Gün İlişki Kuruyorum (n=26):** Ötekilik Algı Puanı **-5.88** (Küçümseme Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu -3.00, İlişki -4.69, Statü -9.96. Bu, ılımlı bir olumsuzluk, belirgin bir çekinme ve yoğun bir küçümseme içeriyor.

Suriyeli katılımcıların temas sıklıklarına göre Ötekilik Algı Puanları:

- **Çok Nadir İlişki Kuruyorum (n=3):** Ötekilik Algı Puanı **1.22** (Sempati Seviyesine yakın, +1 ile +10 Arasında): Duygu 6.67, İlişki 2.00, Statü -5.00. Bu, pozitif bir duygu, ılımlı bir ilişki ve belirgin bir küçümseme sergiliyor; örneklemin azlığı (3 kişi) nedeniyle dikkatle yorumlanmalı.
- **Yılda Birkaç Kez (n=4):** Ötekilik Algı Puanı **2.58** (Sempati Seviyesine yakın, +1 ile +10 Arasında): Duygu 5.50, İlişki 4.75, Statü -2.50. Bu, pozitif bir duygu ve ilişki, ancak hafif bir küçümseme içeriyor; örneklemin azlığı (4 kişi) nedeniyle dikkatle yorumlanmalı.
- **Ayda Birkaç Kez (n=1):** Ötekilik Algı Puanı **-9.00** (Küçümseme Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu -7.00, İlişki -10.00, Statü -10.00. Bu, yoğun bir olumsuz duygu, ciddi bir çekinme ve belirgin bir küçümseme sergiliyor; örneklemin azlığı (1 kişi) nedeniyle dikkatle yorumlanmalı.
- **Her Gün İlişki Kuruyorum (n=3):** Ötekilik Algı Puanı **-4.89** (Küçümseme Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu -1.67, İlişki -2.00, Statü -11.00. Bu, ılımlı bir olumsuz duygu, temkinli bir mesafe ve yoğun bir küçümseme içeriyor; örneklemin azlığı (3 kişi) nedeniyle dikkatle yorumlanmalı.
- **Cevap Yok (n=9):** Ötekilik Algı Puanı **-0.48** (Nötr Seviyesine yakın, 0): Duygu 5.22, İlişki 0.00, Statü -6.67. Bu, pozitif bir duygu, nötr bir ilişki ve belirgin bir küçümseme sergiliyor; örneklemin azlığı (9 kişi) nedeniyle dikkatle yorumlanmalı.

Genel Değerlendirme:

- Türkiyeli katılımcılarda temas sıklığının artmasıyla ötekilik algısının genellikle ılımlılaştığı görülüyor; hiç ilişki kurmayanların (-7.00) en olumsuz, haftada birkaç kez temas edenlerin (-2.26) ise en ılımlı algıya sahip olduğu dikkat çekiyor. Ancak her gün temas edenlerin (-5.88) nispeten daha olumsuz bir algıya sahip olması, yoğun temasın bazen gerilimi artırabileceğini düşündürüyor. Suriyelilerde, cevap vermeyenlerin (-0.48) ve yılda birkaç kez temas edenlerin (2.58) daha ılımlı/pozitif algıları, çok nadir (1.22) ve her gün (-4.89) temas edenlerin ise daha olumsuz algıları var; ayda birkaç kez temas edenlerin (-9.00) oldukça olumsuz algısı, küçük örneklem nedeniyle dikkatle yorumlanmalı. Statüdeki küçümseme eğilimi

(örneğin, Türkiyelilerde -7.89 ila -9.96, Suriyelilerde -2.50 ila -11.00), her iki toplumda da ötekiliğin temel bir bileşeni olarak öne çıkıyor. Verilerin sınırlı örnekleme (özellikle Suriyelilerde) nedeniyle genelleme yapmaktan kaçınılmalı; bu bulgular, temas sıklığının ötekilik algısını etkilediğini ve daha geniş araştırmalara ihtiyaç duyduğunu gösteriyor.

Ayrımcılık ve İrkçi/Dışlayıcı Davranış Deneyimleri

Katılımcıların kendi toplumlarındaki ayrımcılık ve ırkçı/dışlayıcı davranışlara maruz kalma deneyimleri, ötekilik algısını anlamada önemli sosyo-politik göstergelerdir. Bu deneyimler, ötekileştirme süreçlerini doğrudan etkileyen faktörlerdir ve gruplar arası ilişkilerin doğasını değerlendirmede kritik bir rol oynar.

- **Ayrımcılık Deneyimi:** Türkiyeli katılımcıların %72'si (n=139) kendi toplumunda ayrımcılık yaşadığını, %25,4'ü (n=49) yaşamadığını ve %2,6'sı (n=5) belirtmek istemediğini ifade etmiştir. Suriyeli katılımcıların %70'i (n=14) ayrımcılık yaşadığını, %15'i (n=3) yaşamadığını ve %15'i (n=3) belirtmek istemediğini bildirmiştir.
- **İrkçi/Dışlayıcı Davranışa Maruz Kalma Sıklığı:** Türkiyeli katılımcıların %26,9'u (n=52) ırkçı/dışlayıcı davranışa maruz kalmadığını, %22,8'i (n=44) çok nadir, %19,2'si (n=37) hiç, %10,4'ü (n=20) her gün, %9,3'ü (n=18) yılda birkaç kez, %6,7'si (n=13) ayda birkaç kez ve %4,7'si (n=9) haftada birkaç kez maruz kaldığını belirtti. Suriyeli katılımcıların ise %35'i (n=7) ayda birkaç kez, %30'u (n=6) çok nadir, %15'i (n=3) haftada birkaç kez, %15'i (n=3) yılda birkaç kez ve %5'i (n=1) her gün maruz kaldığını ifade etmiştir. Hiç maruz kalmadığını bildiren Suriyeli yok.
- **Ötekilik Algısı İlişkisi:** Bu deneyimlerin ötekilik algısına etkileri şu şekilde ölçülmüştür:
 - Türkiyeli Katılımcılar:
 - **Ayrımcılık Deneyimi:** Ayrımcılık yaşayanların Ötekilik Algı Puanı **-6.08** (Küçümseme Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu -5.08, İlişki -4.53, Statü -8.63. Bu, Suriyelilere karşı yoğun bir olumsuz duygu, belirgin bir çekinme ve güçlü bir küçümseme sergiliyor. Ayrımcılık yaşamayanların Ötekilik Algı Puanı **-2.86** (Antipati Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu -2.50, İlişki -1.47, Statü -7.60. Bu, ılımlı bir olumsuzluk, hafif bir mesafe ve belirgin bir küçümseme içeriyor. Belirtmek istemeyenlerin Ötekilik Algı Puanı **-4.81** (Küçümseme Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu -4.00, İlişki -3.33, Statü -8,00. Bu, ılımlı bir olumsuzluk, temkinli bir mesafe ve belirgin bir küçümseme sergiliyor.
 - **İrkçi/Dışlayıcı Davranışa Maruz Kalma Sıklığı:** Hiç maruz kalmayanların Ötekilik Algı Puanı **-2.37** (Antipati Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu -1.95, İlişki -1.00, Statü -6,00. Bu, hafif bir olumsuzluk, nötre yakın bir ilişki ve orta düzeyde bir küçümseme içeriyor. Çok nadir maruz kalanların **-3.89** (Antipati Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu -3.18, İlişki -2.41, Statü -7,00. Yılda birkaç kez maruz kalanların **-5.33** (Küçümseme Seviyesine yakın, -1 ile -10

Arasında): Duygu -4.61, İlişki -3,78, Statü -8,78. Ayda birkaç kez maruz kalanların **-7.08** (Küçümseme Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu -6.00, İlişki -5,15, Statü -9,00. Haftada birkaç kez maruz kalanların **-8.33** (Küçümseme Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu -7,33, İlişki -6,00, Statü -10,67. Her gün maruz kalanların **-9.72** (Küçümseme Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu -8,70, İlişki -7,30, Statü -12,15.

o Suriyeli Katılımcılar:

- **Ayrımcılık Deneyimi:** Ayrımcılık yaşayanların Ötekilik Algı Puanı **-4.43** (Küçümseme Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu 3,29, İlişki -1,07, Statü -8,57. Bu, ılımlı bir olumlu duygu, temkinli bir mesafe ve yoğun bir küçümseme sergiliyor. Ayrımcılık yaşamayanların Ötekilik Algı Puanı **-0.67** (Nötr Seviyesine yakın, 0): Duygu 5,00, İlişki 0,33, Statü -4,00. Bu, pozitif bir duygu, nötre yakın bir ilişki ve orta düzeyde bir küçümseme içeriyor. Belirtmek istemeyenlerin Ötekilik Algı Puanı **-2.67** (Antipati Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu 4,33, İlişki -0,33, Statü -6,00. Bu, pozitif bir duygu, hafif bir mesafe ve belirgin bir küçümseme sergiliyor; örneklemin azlığı (3 kişi) nedeniyle dikkatle yorumlanmalı.
- **İrkçi/Dışlayıcı Davranışa Maruz Kalma Sıklığı:** Çok nadir maruz kalanların Ötekilik Algı Puanı **-2.83** (Antipati Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu 4,67, İlişki 0,33, Statü -6,33. Yılda birkaç kez maruz kalanların **-2.33** (Antipati Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu 4,33, İlişki 1,00, Statü -5,33. Ayda birkaç kez maruz kalanların **-5.67** (Küçümseme Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu 2,29, İlişki -2,29, Statü -8,57. Haftada birkaç kez maruz kalanların **-3.67** (Antipati Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu 3,33, İlişki -1,00, Statü -7,00. Her gün maruz kalanların **-5.00** (Küçümseme Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu 2,00, İlişki -2,00, Statü -11,00; örneklemin azlığı (1 kişi) nedeniyle dikkatle yorumlanmalı.

Genel Değerlendirme:

Ayrımcılık ve ırkçı/dışlayıcı davranış deneyimleri, ötekilik algısını olumsuz yönde etkiliyor; her iki toplumda da bu deneyimleri yaşayanların daha olumsuz algıya sahip olduğu görülüyor. Türkiyeli katılımcılarda ayrımcılık yaşayanların (-6.08) ve her gün ırkçı/dışlayıcı davranışa maruz kalanların (-9.72) en olumsuz algıya sahip olduğu, ayrımcılık yaşamayanların (-2.86) ve hiç maruz kalmayanların (-2.37) ise daha ılımlı bir algıya sahip olduğu dikkat çekiyor. Suriyelilerde ayrımcılık yaşayanların (-4.43) ve ayda birkaç kez maruz kalanların (-5.67) daha olumsuz, ayrımcılık yaşamayanların (-0.67) ve çok nadir maruz kalanların (-2.83) ise daha ılımlı bir algıya sahip olduğu görülüyor. Statüdeki küçümseme eğilimi (örneğin, Türkiyelilerde -8.63 ila -12.15, Suriyelilerde -4.00 ila -11.00), her iki toplumda da ötekiliğin temel bir bileşeni olarak öne çıkıyor. Verilerin sınırlı örnekleminde (özellikle Suriyelilerde) nedeniyle genelleme yapmaktan kaçınılmalı; bu bulgular, ayrımcılık ve ırkçı/dışlayıcı deneyimlerin ötekilik algısını pekiştirdiğini ve daha geniş araştırmalara ihtiyaç duyduğunu gösteriyor.

En Çok Korunması Gereken Değer

Katılımcıların en çok korunması gereken değeri belirlemesi, ötekilik algısını ve toplumsal değerler hiyerarşisini anlamada önemli bir göstergedir. Bu soru, bireylerin önceliklerini ve bu önceliklerin ötekileştirme süreçlerindeki etkisini ortaya koyar.

- **Katılım Dağılımı:** Türkiyeli katılımcıların %56,5'i (n=109) "Birey", %24,9'u (n=48) "Toplum", %11,4'ü (n=22) "Devlet" ve %7,3'ü (n=14) "Tanrı"yı en çok korunması gereken değer olarak görmüştür. Suriyeli katılımcıların ise %45'i (n=9) "Toplum", %25'i (n=5) "Birey", %20'si (n=4) "Tanrı" ve %5'i (n=1) "Devlet"i en çok korunması gereken değer olarak belirtmiştir. Bir Suriyeli katılımcı (n=1) bu soruya cevap vermemiş ("N/A").
- **Ötekilik Algısı İlişkisi:** Bu değer tercihlerinin ötekilik algısına etkileri şu şekilde ölçülmüştür:

Türkiyeli Katılımcılar:

- **Birey (n=109):** Ötekilik Algı Puanı **-3.19** (Antipati Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu -1.53, İlişki -0.63, Statü -7.40. Bu, Suriyelilere karşı hafif bir olumsuz duygu, nötre yakın bir ilişki ve belirgin bir küçümseme sergiliyor.
- **Toplum (n=48):** Ötekilik Algı Puanı **-5.36** (Küçümseme Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu -3.62, İlişki -2.69, Statü -9.76. Bu, ılımlı bir olumsuz duygu, temkinli bir mesafe ve yoğun bir küçümseme içeriyor.
- **Tanrı (n=14):** Ötekilik Algı Puanı **-4.42** (Küçümseme Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu -1.73, İlişki -2.25, Statü -9.29. Bu, hafif bir olumsuz duygu, temkinli bir mesafe ve belirgin bir küçümseme sergiliyor.
- **Devlet (n=22):** Ötekilik Algı Puanı **-10.85** (Küçümseme Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu -9.12, İlişki -9.92, Statü -13.51. Bu, son derece sert bir olumsuz duygu, yoğun bir çekinme ve çok güçlü bir küçümseme içeriyor; bu grup, en olumsuz ötekilik algısına sahip.

Suriyeli Katılımcılar:

- **Birey (n=5):** Ötekilik Algı Puanı **-5.20** (Küçümseme Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu -2.00, İlişki -2.20, Statü -11.40. Bu, ılımlı bir olumsuz duygu, temkinli bir mesafe ve yoğun bir küçümseme sergiliyor; örneklemin azlığı (5 kişi) nedeniyle dikkatle yorumlanmalı.
- **Toplum (n=9):** Ötekilik Algı Puanı **1.45** (Sempatik Seviyesine yakın, +1 ile +10 Arasında): Duygu 6.78, İlişki 2.00, Statü -4.44. Bu, pozitif bir duygu, ılımlı bir ilişki ve belirgin bir küçümseme içeriyor; örneklemin azlığı (9 kişi) nedeniyle dikkatle yorumlanmalı.
- **Tanrı (n=4):** Ötekilik Algı Puanı **-0.42** (Nötr Seviyesine yakın, 0): Duygu 4.00, İlişki -1.50, Statü -3.75. Bu, pozitif bir duygu, temkinli bir mesafe

ve hafif bir küçümseme sergiliyor; örneklemin azlığı (4 kişi) nedeniyle dikkatle yorumlanmalı.

- **Devlet (n=1):** Ötekilik Algı Puanı **-3.33** (Antipati Seviyesine yakın, -1 ile -10 Arasında): Duygu 3.00, İlişki -2.00, Statü -11.00. Bu, pozitif bir duygu, temkinli bir mesafe ve yoğun bir küçümseme içeriyor; örneklemin azlığı (1 kişi) nedeniyle dikkatle yorumlanmalı.
- **N/A (n=1):** Ötekilik Algı Puanı **4.00** (Sempati Seviyesine yakın, +1 ile +10 Arasında): Duygu 7.00, İlişki 10.00, Statü -5.00. Bu, pozitif bir duygu, güçlü bir ilişki ve belirgin bir küçümseme sergiliyor; örneklemin azlığı (1 kişi) nedeniyle dikkatle yorumlanmalı.

Genel Değerlendirme:

Türkiyeli katılımcılarda devleti en çok koruyanların (-10.85) en olumsuz ötekilik algısına sahip olduğu, bireyi (-3.19) ve Tanrı'yı (-4.42) koruyanların daha ılımlı, toplumu (-5.36) koruyanların ise orta düzeyde olumsuz bir algıya sahip olduğu görülüyor. Suriyelilerde toplumu (-1.45) ve Tanrı'yı (-0.42) koruyanların daha ılımlı/ pozitif, bireyi (-5.20) ve devleti (-3.33) koruyanların ise daha olumsuz algıya sahip olduğu dikkat çekiyor. Statüdeki küçümseme eğilimi (örneğin, Türkiyelilerde -7.40 ila -13.51, Suriyelilerde -3.75 ila -11.40), her iki toplumda da ötekiliğin temel bir bileşeni olarak öne çıkıyor. Verilerin sınırlı örneklemini (özellikle Suriyelilerde) nedeniyle genelleme yapmaktan kaçınılmalı; bu bulgular, değer tercihlerinin ötekilik algısını etkilediğini ve daha geniş araştırmalara ihtiyaç duyduğunu gösteriyor. Bu soru, katılımcıların önceliklerini ve bu önceliklerin ötekileştirme üzerindeki etkisini anlamada kritik bir rol oynuyor; örneğin, devleti önceliklendirenlerin daha sert bir ötekilik algısına sahip olması, toplumsal dinamiklerde güvenlik ve kimlik endişelerinin belirleyici olabileceğini düşündürüyor.

Ötekilik Endeksi ve Algıları

Bu bölümde, Türkiyeliler ile Suriyeliler arasındaki karşılıklı algılar, Ötekilik Endeksi'nin pilot çalışma bulguları ışığında Türkiye'nin sosyo-politik bağlamında incelenmiştir. Ötekilik Endeksi, Duygu, İlişki ve Statü olmak üzere üç boyutta algısal farklılıkları nicel olarak analiz eder. Bu boyutlar, -20 ile +20 arasında bir ölçekte ölçülür ve gruplar arası ötekilik algısını anlamak için bir çerçeve sunar. Bulgular, Türkiyelilerin Suriyelilere yönelik genel olarak olumsuz bir tutum sergilediğini, Suriyelilerin ise Türkiyelilere karşı daha nötr veya hafif olumlu bir algıya sahip olduğunu göstermektedir. İki grup arasındaki algısal mesafe, toplumsal uyumun önündeki engelleri ortaya koyar.

Ötekilik Endeksi'nin Boyutları ve Bulgular

Ötekilik Endeksi, Türkiyeliler ile Suriyeliler arasındaki algı farklılıklarını şu üç boyutta nicel olarak değerlendirir:

- **Duygu Eksen (Sempati-Antipati):** Bu boyut, bir grubun diğerine yönelik duygusal tutumunu ölçer. +20, en yüksek sempatiyi (güçlü bir yakınlık ve dostluk hissi); 0, tamamen nötr bir duyguyu; ve -20, en yüksek antipatiyi (yoğun bir olumsuzluk, soğukluk veya düşmanlık hissi) temsil eder. Türkiyelilerin Suriyelilere yönelik puanı **-3,03** olup, "Antipati (-1 ile -10 Arasında)"da yer alır; bu, Suriyelilere karşı ılımlı bir olumsuz duygu, yani hafif bir soğukluk veya mesafe hissedildiğini gösterir. Suriyelilerin Türkiyelilere yönelik puanı **-0,43** olup, "Nötr (0)"a yakın, hafif olumsuz bir duygu sergiler; bu, belirgin bir antipatinin olmadığını, ancak tam bir sempatinin de olmadığını ifade eder ve daha nötr bir tutumun baskın olduğunu yansıtır.
- **İlişki Eksen (Güven-Korku):** Bu boyut, gruplar arasındaki güven veya mesafe düzeyini değerlendirir. +20, tam bir güven hissi; 0, nötr bir ilişkisel tutumu; ve -20, tam bir korkuyu ifade eder. Türkiyelilerin puanı **-2,77**, "Korku (-1 ile -10 Arasında)"da yer alır ve Suriyelilere karşı hafif bir güvensizlik veya temkinli bir tavır sergilediklerini, ancak yoğun bir korkunun olmadığını gösterir. Suriyelilerin puanı **+2,30**, "Güven (+1 ile +10 Arasında)"da yer alır ve Türkiyelilere karşı olumlu bir güven beklentisi veya yakınlık hissi taşıdıklarını ifade eder.
- **Statü Eksen (Üstünlük-Küçümseme):** Bu boyut, bir grubun diğerine yönelik hiyerarşik algısını ölçer. +20, tam bir hayranlık veya üstünlük atfetmeyi (diğerini daha üstün görme); 0, eşitlik algısını; ve -20, tam bir küçümsemeyi (diğerini aşağılama) temsil eder. Türkiyelilerin puanı **-9,17**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"nın ötesine geçerek yoğun bir olumsuzluk sergiler ve Suriyelileri daha düşük bir konumda görme eğiliminin baskın olduğunu, ancak aşırı bir düşmanlığın olmadığını ifade eder. Suriyelilerin puanı **-7,62**, "Küçümseme (-1 ile -10 Arasında)"da yer alır ve Türkiyelileri daha düşük bir konumda görme eğiliminde olduklarını, ancak bu algının Türkiyelilerinkine kıyasla daha az yoğun olduğunu gösterir.

Bu boyutların ortalaması alınarak hesaplanan Ötekilik Algı Puanı, Türkiyeliler için **-4,99**, Suriyeliler için **-1,91** olarak belirlenmiştir. İki grup arasındaki **Ötekilik Mesafesi**, algısal farkların mutlak değerlerinin belirli bir formülle dönüştürülmesiyle 46,90 olarak

hesaplanmıştır (Türkiyeliler için $20 - (-4,99) = 24,99$, Suriyeliler için $20 - (-1,91) = 21,91$; toplam $24,99 + 21,91 = 46,90$ 'dır). Bu mesafe, gruplar arasında önemli bir algısal ayırım olduğunu ve toplumsal uyumun önünde bir engel oluşturduğunu açıkça ortaya koyar.

Sosyo-Politik Bağlamda Ötekilik Algıları

Türkiye'nin Suriyeli mültecilere ev sahipliği yapma süreci, bu algıların şekillenmesinde temel bir rol oynamıştır. Sosyo-politik dinamikler, aşağıdaki gibi analiz edilebilir:

- **Tarihsel ve Toplumsal Dinamikler:** Türkiye'de Suriyeli mültecilere yönelik algılar, başlangıçta "ensar-muhacir" söylemiyle olumlu bir çerçevede şekillenmiş, ancak ekonomik zorluklar, kültürel farklılıklar ve medyadaki olumsuz stereotipler (örneğin, "suç oranlarını artırıyorlar" veya "işimizi elimizden alıyorlar") bu algıyı zamanla olumsuzlaştırmıştır. Türkiyelilerin Suriyelilere karşı antipati (-3,03) ve korku (-2,77), bu dönüşümün doğrudan bir yansımasıdır ve toplumsal kimliklerin hiyerarşik yapısını yansıtır.
- **Medya ve Kamuoyu Etkisi:** Suriyelilere dair olumsuz temsiller, Türkiyelilerin antipati ve korku algısını pekiştirmiştir. Bu, statüdeki yoğun küçümseme (-9,17) ile açıkça görülür ve sosyal mesafeyi artırır.
- **Entegrasyon ve Temasın Rolü:** Suriyelilerin Türkiyelilere yönelik güven (+2,30) ve nötr-olumlu duygu (-0,43), entegrasyon çabaları ve günlük temasın olumlu etkilerini yansıtabilir. Ancak statüdeki küçümseme (-7,62), Suriyelilerin kültürel kimliklerini koruma güdüsünden kaynaklanabilir ve Türkiye'deki mülteci kimliğinin yarattığı gerilimleri gösterir.

Ötekilik Mesafesi

Bu bölümde, Türkiyeliler ile Suriyeliler arasındaki ötekilik mesafesi, hem genel olarak hem de kadınlar ve erkekler özelinde diğer topluluğun geneline karşı ölçülmüştür. Ötekilik mesafesi, gruplar arasındaki algısal farkların büyüklüğünü ölçmek için Ötekilik Endeksi puanlarının bir formülle değerlendirilmesiyle belirlenmiştir. Bu analiz, pilot çalışmadan elde edilen verilere dayanarak, her cinsiyetin kendi topluluğunun ötekilik algısını, diğer topluluğun genel ötekilik algısına göre ne kadar ayrılmış olduğunu anlamayı amaçlar.

Genel Ötekilik Mesafesi

Türkiyeliler ile Suriyeliler arasındaki genel ötekilik mesafesi, her grubun genel Ötekilik Algı Puanı'nın değerlendirilmesiyle hesaplanmıştır. Veriler şu şekildedir:

- Türkiyelilerin Suriyelilere Karşı Genel Ötekilik Algısı: -4,99
- Suriyelilerin Türkiyelilere Karşı Genel Ötekilik Algısı: -1,91

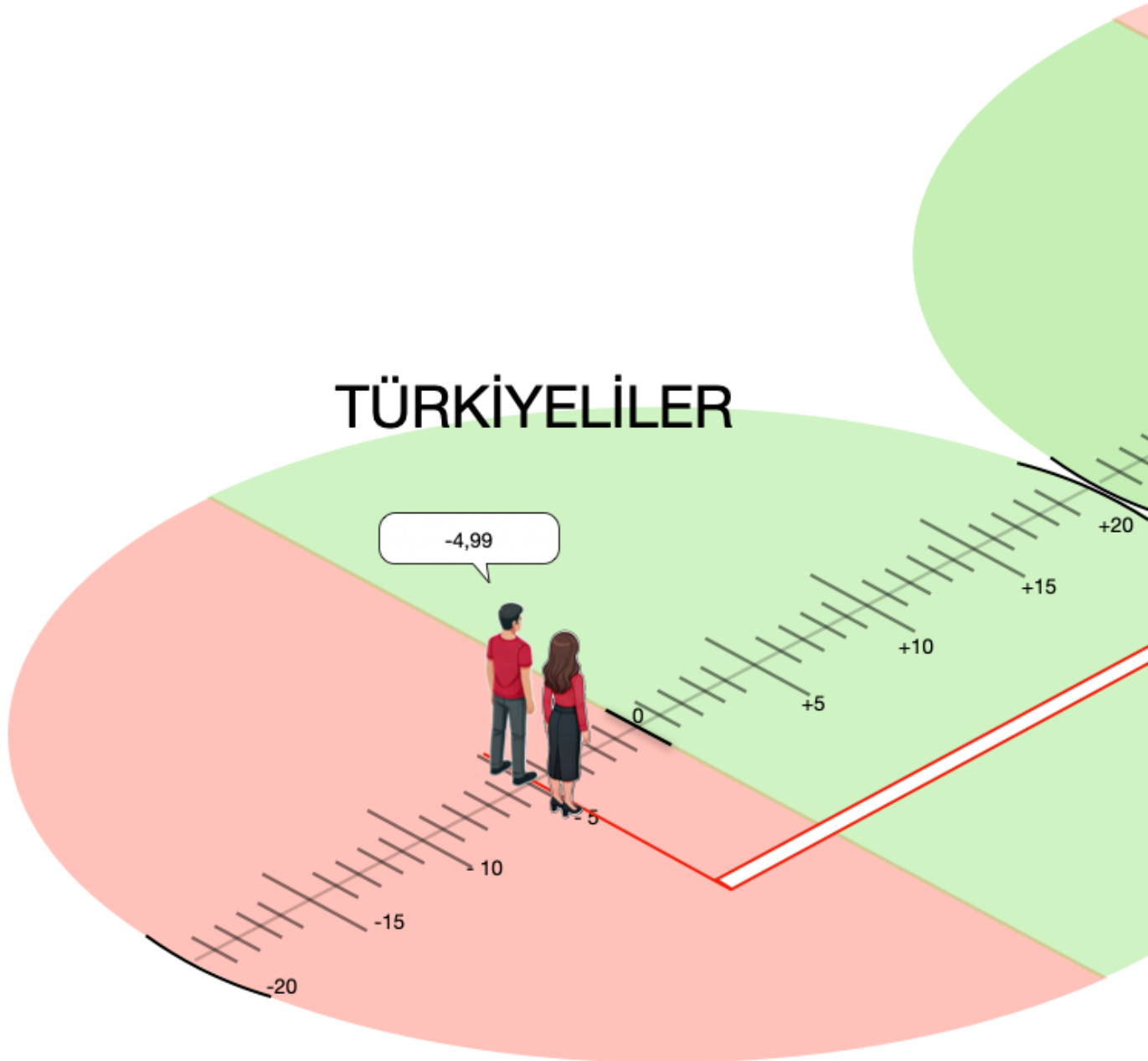
Sonuç: Türkiyeliler ve Suriyeliler arasındaki genel ötekilik mesafesi **46,90**'dır. Bu değer, Türkiyelilerin Suriyelilere karşı daha olumsuz bir algıya (-4,99) sahip olduğunu, Suriyelilerin ise Türkiyelilere karşı daha nötr veya hafif olumsuz bir tutum sergilediğini

(-1,91) gösterir. 46,90'lık mesafe, gruplar arasında önemli bir algısal ayrım olduğunu ve toplumsal uyumun önünde ciddi bir engel teşkil ettiğini ifade eder.

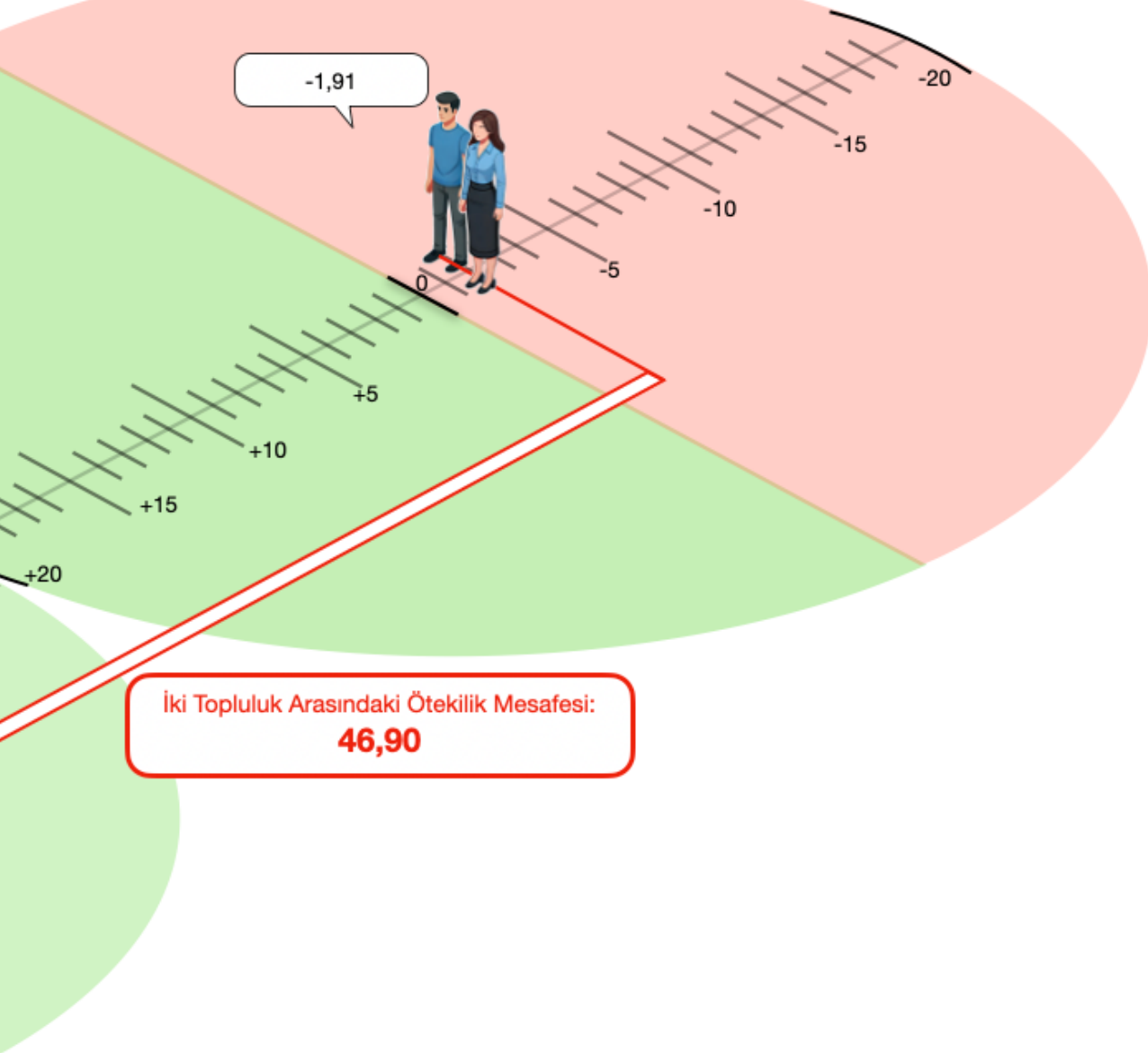
Bulguların Değerlendirilmesi

İki toplulumu arasında hesaplanan ötekilik mesafesi 46,90 seviyesindedir. Bu sonuçlar, Türkiyeliler ile Suriyeliler arasındaki genel ötekilik mesafesinin 46,90 olduğunu göstermektedir. Genel ötekilik mesafesi (46,90), iki grup arasındaki derin algısal uçurumu yansıtır ve toplumsal uyum politikalarının bu farklılıkları dikkate alması gerektiğini vurgular.

Ölçülen Ötekilik Mesafesi

SURİYELİLER

Sonuç

Bu rapor, Vicdan Vakfı'nın ötekilik algısını anlamaya yönelik pilot çalışmasının sonuçlarını sunarak, Türkiye'de yaşayan Türkiyeliler ile Suriyeli mülteciler arasındaki karşılıklı algıların derinlemesine analizini ortaya koymaktadır. Ötekilik Endeksi, Duygu, İlişki ve Statü boyutlarında ölçülerek, iki grup arasındaki algısal mesafeyi nicel bir şekilde değerlendirmiştir. Bulgular, Türkiyelilerin Suriyelilere yönelik genel ötekilik algısının **-4,99** olduğunu, Suriyelilerin ise Türkiyelilere yönelik algısının **-1,91** olduğunu göstermektedir. Bu asimetri, Türkiyelilerin Suriyelilere karşı antipati (-3,03), korku (-2,77) ve yoğun bir küçümseme (-9,17) sergilediğini, Suriyelilerin ise Türkiyelilere karşı nötr-olumlu bir duygu (-0,43), güven (+2,30) ve daha az yoğun bir küçümseme (-7,62) sergilediğini ortaya koyar. İki grup arasındaki **Ötekilik Mesafesi 46,90** olarak hesaplanmıştır, bu da önemli bir algısal ayrım olduğunu ve toplumsal uyumun önünde ciddi bir engel teşkil ettiğini ifade eder.

Demografik ve sosyo-politik veriler, bu algıların yaş, eğitim, etnik köken, dini inanç, siyasi eğilim, temas sıklığı ve ayrımcılık deneyimleri gibi faktörlerle şekillendiğini göstermektedir. Örneğin, Türkiyelilerde 13-17 yaş grubu (-14,40) ve 51-60/61+ yaş grupları (-5,76/-7,10) en olumsuz ötekilik algısına sahipken, daha genç ve eğitim düzeyi yüksek gruplar (örneğin, doktora: -2,26) daha ılımlı bir tutum sergiler. Suriyelilerde ise eğitim seviyesi arttıkça (örneğin, yüksek lisans: +6,67) ötekilik algısı pozitifleşirken, düşük eğitimde (-9,00) olumsuzluk artar. Etnik köken ve dini inanç gibi faktörler de ötekilik algısını etkiler; Türk ve Müslüman (Sünni) Türkiyeliler (-6,23/-5,05) daha olumsuz, Kürt ve diğer etnik/dini gruplar (+0,45/+4,85) daha ılımlı algılar sergiler. Siyasi eğilimler, özellikle milliyetçilerin (-12,39) ve muhafazakârların (-6,21) sert olumsuzlukları, ötekileştirme süreçlerinde belirleyici bir rol oynar. Temas sıklığı ve ayrımcılık deneyimleri, algıyı etkileyecek şekilde, temasın artmasıyla ılımlılığı artırırken, ayrımcılığın artmasıyla olumsuzluğu pekiştirir.

Statüdeki küçümseme (-7,62 ila -9,17), her iki toplumda da ötekiliğin en baskın bileşeni olarak öne çıkar ve kültürel kimlik, mülteci statüsü ve toplumsal hiyerarşilerle ilişkilendirilebilir. Her ne kadar burada küçümseme tanımını kullansak da, bunun biz olarak davranan tüm gruplarda grup aidiyetinin, ötekilere karşı üstünlük duygusu ile besleniyor olması nedeniyle bir ölçüye kadar normal sayılması gerektiği, ancak bunun radikal seviyelere ulaşmasının ırkçılık, yabancı düşmanlığı ve toplumsal çatışma ile sonuçlanabileceği için gözlemlenmesi gerektiği not edilmelidir. Pilot çalışmanın sınırlı örneklemini (193 Türkiyeli, 20 Suriyeli) nedeniyle bulgular genellenemez, ancak ötekilik algısının karmaşık yapısını ve toplumsal uyumun önündeki engelleri anlamak için önemli bir temel sunar.

Vicdan Vakfı'nın Odak Alanı

Vicdan Vakfı, toplumsal uyum, adalet ve insan hakları üzerine odaklanan bir sivil toplum kuruluşu olarak, bu araştırmanın bulgularını kendi misyonuna doğrudan entegre eder. Vakfın temel hedefi, farklı sosyal gruplar arasında empati, güven ve iş birliğini teşvik ederek ötekilik algısını azaltmaktır. Bu rapor, Vicdan Vakfı'nın ötekilik algısını ölçmek ve anlamak için geliştirdiği Ötekilik Endeksi'nin ilk uygulaması olarak, vakfın toplumsal barış ve entegrasyon için veri temelli politikalar üretme çabasını yansıtır. Araştırma, vakfın özellikle mülteci ve ev sahibi toplum arasındaki gerilimleri

çözmek, ayrımcılığı azaltmak ve kültürel yakınlığı artırmak için çalışmalarda bulunma vizyonunu destekler. Vicdan Vakfı, bu bulguları, eğitim programları, medya farkındalık kampanyaları ve diyalog platformları aracılığıyla toplumsal uyumu güçlendirecek projelere dönüştürmeyi hedefler. Ayrıca, bu pilot çalışma, vakfın gelecekteki araştırmalarında daha geniş ve temsili örneklerle ötekilik algısını izleme ve müdahale stratejilerini geliştirme kapasitesini güçlendirecektir.

Toplumsal Olarak Yapılması Gerekenler

Bu raporun bulguları, Türkiye’de Suriyeliler ve Türkiyeliler arasındaki ötekilik algısını azaltmak ve toplumsal uyumu artırmak için acil ve kapsamlı adımlar atılmasını gerektirir. Aşağıdaki öneriler, verilere dayalı, uygulanabilir politikalar ve toplumsal girişimler için bir yol haritası sunar:

- 1. Eğitim ve Temas Programlarının Yaygınlaştırılması:** Ötekilik algısını azaltmak için, gençler ve yetişkinler arasında Suriyeliler ile Türkiyeliler arasında diyalog ve ortak projeler teşvik edilmelidir. Okul müfredatlarına kültürel çeşitlilik ve empati eğitimleri entegre edilerek, erken yaşlardan itibaren önyargılar azaltılabilir. Özellikle, temasın ılımlılaştırıcı etkisini (örneğin, haftada birkaç kez temas eden Türkiyelilerin ötekilik algısının -2,26’ya düşmesi) göz önünde bulundurarak, sosyal etkinlikler ve iş birliği fırsatları artırılmalıdır.
- 2. Medya ve Kamuoyu Bilinçlendirme Kampanyaları:** Medyadaki olumsuz stereotiplerin (örneğin, “suç oranlarını artırıyorlar”) ötekilik algısını pekiştirdiği açıkça görülmektedir. Vicdan Vakfı ve diğer kuruluşlar, Suriyelilere yönelik pozitif temsilleri teşvik eden kampanyalar düzenleyerek, Türkiyelilerin antipati (-3,03) ve korku (-2,77) algısını yumuşatabilir. Bu, kamuoyunda empatik bir anlayış oluşturarak küçümseme (-9,17) eğilimini azaltmayı hedeflemelidir.
- 3. Ayrımcılıkla Mücadele ve Entegrasyon Politikaları:** Ayrımcılık ve ırkçı/dışlayıcı davranışların ötekilik algısını olumsuz etkilediği (örneğin, Türkiyelilerde ayrımcılık yaşayanların -6,08, her gün ırkçı davranışa maruz kalanların -9,72) bulgularına dayanarak, Suriyelilere yönelik ayrımcılığı önleyen yasal ve sosyal mekanizmalar güçlendirilmelidir. Entegrasyon programları, Suriyelilerin kültürel kimliklerini korurken Türk toplumuna uyumunu desteklemeli ve statüdeki küçümseme (-7,62) algısını hafifletmelidir.
- 4. Siyasi ve Toplumsal Diyalog Platformları:** Siyasi eğilimlerin ötekilik algısını şekillendirdiği (örneğin, milliyetçilerin -12,39, muhafazakârların -6,21) göz önüne alındığında, farklı ideolojik gruplar arasında diyalog başlatılmalıdır. Vicdan Vakfı, siyasi liderler, STK’lar ve topluluk liderlerini bir araya getirerek önyargıları azaltan yapıcı tartışma ortamları oluşturabilir.
- 5. Eğitim Düzeyinin ve Kültürel Farkındalığın Artırılması:** Eğitim düzeyi yükseldikçe ötekilik algısının ılımlılaştığı (örneğin, Türkiyelilerde doktora -2,26, Suriyelilerde yüksek lisans +6,67) gözlemlenmiştir. Bu, eğitim programlarının çeşitliliğini artırmak ve kültürel farkındalık eğitimlerini yaygınlaştırmak için bir fırsat sunar. Düşük eğitim seviyelerindeki olumsuzlukların (örneğin, Türkiyelilerde ilköğretim/ortaokul -13,75) azaltılması, uzun vadeli toplumsal uyumu destekleyecektir.

Bu öneriler, rapordaki bulguların pratik sonuçlarını hayata geçirmek için bir çerçeve sunar. Vicdan Vakfı, bu politikaları hayata geçirmek ve ötekilik algısını azaltmak için sivil toplum, kamu ve özel sektör iş birliğiyle çalışabilir. Araştırmanın pilot niteliği göz önüne alındığında, bulguların genellenmesi için daha geniş ve temsili örneklerle gelecek çalışmalar yapılması kritik önemdedir. Bu, Vicdan Vakfı'nın misyonuna uygun olarak, Türkiye'de toplumsal barış ve adaletin sağlanmasına katkı sağlayacaktır.

EKLER

EK-1: Eksenler, Sorular ve Soru Bazlı Sonuçlar

4.3 Ötekilik Algısı Analizleri

Bu bölümde, katılımcıların diğer gruplardan kişilere yönelik algılarını değerlendirmek için kullanılan anket sorularına verdikleri yanıtlar analiz edilmiştir. Araştırmanın temel amacı, katılımcıların ötekilik algısını belirlemek ve bu algının çeşitli demografik ve sosyo-politik değişkenlerle nasıl ilişkili olduğunu incelemektir. Veriler, farklı grupların birbirlerini nasıl gördüğüne dair bir perspektif sunarken, önyargılar, dışlayıcı tutumlar ve gruplar arası etkileşimlerin dinamiklerini anlamaya katkıda bulunmaktadır.

Bu çalışmanın küçük bir örneklem üzerinde gerçekleştirildiği ve istatistiksel analizlere dayanmadığı tekrar vurgulanmalıdır. Dolayısıyla, bulgular yalnızca bu örnekleme özgüdür ve genelleme yapılmamalıdır. Ancak bu veriler, ileride yapılacak daha geniş ölçekli ve istatistiksel analizlere dayalı çalışmalara öncülük edebilecek niteliktedir.

Bölüm kapsamında ötekilik algısı analizleri, katılımcıların gruplar arası temas sıklıkları, birbirlerine karşı duydukları güven düzeyleri ve önyargıların yoğunluğunu ölçen sorular üzerinden yapılandırılmıştır. Bulgular, gruplar arası ilişkilerde belirginleşen ötekileştirme dinamiklerini anlamak ve bu dinamiklerin toplumsal yapıya etkilerini tartışmak için temel bir zemin sağlamaktadır.

4.3.1 Duygu Ekseni (Sevgi - Nefret)

Bu alt bölümde, katılımcıların diğer gruptan kişilere yönelik duygusal tutumları analiz edilmiştir. Duygular, gruplar arası ilişkilerde ötekileştirme ve yakınlık algısının en temel göstergelerinden biridir. Katılımcıların sevgi, nefret, ilgi, empati ve topluma katkı gibi temalara dayalı değerlendirmeleri, iki toplum arasındaki duygusal mesafeyi anlamamıza olanak tanımaktadır.

Elde edilen veriler, ötekilik algısının duygusal boyutunu gözler önüne sererek, iki toplumun birbirine karşı geliştirdiği olumlu veya olumsuz hislerin arka planını açıklamayı amaçlamaktadır. Bulgular, sosyal temas, kültürel uyum ve empati düzeyleri gibi dinamikler ışığında yorumlanacak, gruplar arası ilişkilerde yaşanan sorunların duygusal kökenlerine dair ipuçları sağlayacaktır.

Ayrıca, bu analizler sadece mevcut durumun anlaşılmasına değil, toplumsal uyumun artırılması yönünde öneriler geliştirilmesine de katkı sağlamayı hedeflemektedir. Sevgi, empati ve toplumsal katkıya dair algıların

derinlemesine incelenmesi, gruplar arasında köprüler kurmak için önemlidir. Bu çerçevede, katılımcıların verdiği yanıtlar üzerinden her iki grubun duygusal eksendeki temel eğilimleri ortaya konulacaktır.

- (1) A1 [Diğer gruptan kişiler]e karşı genel olarak olumlu hisler besliyorum: Türkiyelilerin puanı -2.71, Suriyelilerin puanı 0. Türkiyeliler genel olarak Suriyelilere karşı olumsuz hislere sahipken, Suriyelilerin Türkiyelilere karşı algıları nötr seviyede. Bu durum, Türk toplumunda Suriyelilere karşı bir çekince olduğunu, Suriyelilerin ise bu duruma uyum sağlamaya çalıştığını gösterebilir.
- (2) A2 [Diğer gruptan kişilerin] kendi kültürlerini herkese açık bir şekilde sergilemelerinden mutlu olurum: Türkiyelilerin puanı -2.31, Suriyelilerin puanı 4.29. Türkiyeliler Suriyelilerin kültürel görünürlüğüne karşı çekimser bir tutum sergilerken, Suriyeliler Türkiyelilerin kültürel görünürlüğüne 4.29 gibi nispeten düşük bir puanla olumlu bakıyor. Ev sahibi toplumun baskın ve çoğunluk kültürü olarak daha görünür olması doğal karşılanabileceksen, bu puan beklenenden düşük görünüyor. Bu durum, Suriyelilerin kültürel etkileşim konusunda çekinceleri olduğunu veya kendilerini rahat hissetmediklerini gösterebilir.
- (3) A3 [Diğer gruptan kişiler]le aile ilişkileri (kan bağı) kurmaktan çekinmem: Türkiyelilerin puanı -5.40, Suriyelilerin puanı 1.58. Türkiyeliler bu konuda oldukça mesafeli iken, Suriyeliler Türkiyelilere karşı aile ilişkisi kurmaya az da olsa olumlu bakıyor. İki toplumun karışmaya çok istekli olmadığı söylenebilir. Bu büyük fark, iki toplum arasında derin bir sosyal mesafe olduğunu gösteriyor.
- (4) A4 [Diğer gruptan kişilerin] kültürüne ve yaşam biçimine ilgi duyuyorum: Türkiyelilerin puanı -8.83, Suriyelilerin puanı 2.11. Türkiyeliler Suriyelilerin kültürüne karşı çok düşük bir ilgi sergilerken, Suriyeliler yabancı bir toplumun içend yaşayan bir grup olarak yerel kültüre az da olsa ilgi gösteriyor gibi. Ancak bu değer pozitif olmasına rağmen, kendi kültürünü koruma endişesi gibi kaygılarla nisbeten düşük olduğunu söylemek de mümkün.
- (5) A5 [Diğer gruptan kişilerin] dilini öğrenmek isterdim: Türkiyelilerin puanı -5.38, Suriyelilerin puanı 7.69. Türkiyeliler Arapça öğrenme konusunda nisbeten isteksiz görünüyorlar. Suriyeliler ise Türkçeye karşı oldukça kuvvetli bir ilgi duyuyor ki bu ev sahibi toplumun içinde daha rahat yaşamının bir gerekliliği olarak görülüyor olabilir.
- (6) A6 [Diğer gruptan kişiler] hakkında olumlu haberler duydukça mutlu olurum: Türkiyelilerin puanı 1.81, Suriyelilerin puanı 5.88. Hem Türkiyeliler , hem de Suriyeliler birbirleri hakkında olumlu haberler duymaktan mutlu olduklarını belirtmekle beraber, Suriyelilerin daha görünür bir empati sergileiklerini söylemek mümkün.

- (7) A7 [Diğer gruptan kişilerin] yaşadıkları zorluklar için üzülüyorum: Türkiyelilerin puanı 6.63, Suriyelilerin puanı 1.76. Türkiyeliler savaş sebebiyle ülkelerini terk edip, hiç kimsenin istemeyeceği mülteci konumuna düşen Suriyelilere karşı bu konudü yüksek bir empati gösteriyor. Suriyeliler ise yine Türkiyelilerin yaşadığı zorluklara belirli bir seviyede empati göstermekle beraber, bunun düşük sayılabileceğini söylemek mümkün.
- (8) A8 [Diğer gruptan kişi] komşum olmasından mutlu olurum: Türkiyelilerin puanı -2.15, Suriyelilerin puanı 2.94. Türkiyeliler Suriyelileri komşu edinmekten az da olsa çekiniyor, Suriyeliler ise yine düşük olmakla beraber bu konuda pozitifler. Yine de aralarında sosyal bir engel varmış gibi görünüyor.
- (9) A9 [Diğer gruptan kişileri] bir yük olarak görmüyorum: Türkiyelilerin puanı -4.59, Suriyelilerin puanı 2.35. Türkiyelilerin önemli bir kısmı Suriyelileri bir yük olarak görürken, Suriyeliler için bu durum tersi söz konusu. Bu, ekonomik ve sosyal yük paylaşımı konusunda gerilim olduğunu gösteriyor.
- (10) A10 [Diğer gruptan kişilerin] topluma önemli bir katkı yaptığına inanıyorum: Türkiyelilerin puanı -7.36, Suriyelilerin puanı -4.44. Her iki grup da diğerlerinin topluma önemli bir katkı sağladığı konusunda şüpheli. Ancak ev sahibi toplum bu konuda daha şüpheli görünüyor. Bu soruda her iki tarafta da bu kadar belirgin bir olumsuzluk sergilenmesi, iki tarafın birbirlerini aynı toplumun parçası olarak görmedikleri şeklinde de yorumlanabilir.

4.3.2. İlişki Ekseni (Güven - Korku)

- (1) B1 [Diğer gruptan kişiler]le aynı asansörde kapalı kalmaktan rahatsız olmam: Türkiyelilerin puanı -3.03, Suriyelilerin puanı 2.42. Aynı alanı paylaşma konusunda zorlayıcı bir soru olan bu soruya verilen cevap, Türkiyelilerin Suriyelilere karşı belirgin bir güvensizlik hissettiğini belirtirken, Suriyeliler Türkiyelilere karşı çok yüksek olmasa da pozitif bakıyor.
- (2) B2 [Diğer gruptan kişilerin] dürüst ve güvenilir olduğunu düşünüyorum: Türkiyelilerin puanı 4.16, Suriyelilerin puanı 5.79. Her iki grubun birbiri hakkında bu kadar net pozitif algı sergilediği nadir konulardan birisi olarak her iki taraf ötekinn dürüstlüğüne ve güvenilirliğine orta düzeyde katılıyor.
- (3) B3 [Diğer gruptan kişiler]le aynı sosyal ortamda bulunmaktan rahatsız olmam: Türkiyelilerin puanı -3.24, Suriyelilerin puanı -4.50. Her iki grup da diğer grupla aynı sosyal ortamda bulunmaktan bir miktar rahatsızlık duyuyor. Ancak Suriyelilerin bu rahatsızlığı daha yüksek.
- (4) B4 [Diğer gruptan kişilerin] nüfus olarak artmasından endişe duymam: Türkiyelilerin puanı 1.88, Suriyelilerin puanı -0.53. Genel olarak var olduğu düşünülen kaygının aksine Türkiyeliler Suriyelilerin nüfus artışından endişe

düzeyi duyuyor gibi görünmüyorlar. Suriyelilerin sergilediği hafif negatif algı, zaten azınlıkta olmaları ile açıklanabilir.

- (5) B5 [Diğer gruptan kişilerin] kurallara ve yasalara saygılı insanlar olduğunu düşünüyorum: Türkiyelilerin puanı -7.05, Suriyelilerin puanı 3.33. Türkiyeliler Suriyelilerin kurallara ve yasalara saygılı olduğuna inanmakta zorlanırken, Suriyeliler Türkiyelileri bu konuda daha düzenli buluyor.
- (6) B6 [Diğer gruptan kişilerin] topluma zararlı faaliyetler yapmayacağına inanırım: Türkiyelilerin puanı -7.39, Suriyelilerin puanı -2.00. Her iki grubun birbirlerine karşı topluma zararlı faaliyetlerde bulunabileceğine dair endişeleri oldukça yüksek.
- (7) B7 [Diğer gruptan kişiler]le iş ilişkisi kurmaktan çekinmem: Türkiyelilerin puanı -5.66, Suriyelilerin puanı 0.00. Türkiyeliler Suriyelilerle iş ilişkisi kurmaktan çekinirken, Suriyeliler Türkiyelilere karşı bu konuda nötr bir tutum sergiliyor. Bu durum, ekonomik entegrasyon ve işbirliği önünde engeller olabileceğini gösteriyor.
- (8) B8 [Diğer gruptan kişilerin] bulunduğu bir mahallede yaşamaktan rahatsızlık duymam: Türkiyelilerin puanı -1.95, Suriyelilerin puanı 5.00. Türkiyelilerin Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı mahallelerde yaşamaktan bir miktar rahatsızlık duyduğu görülürken, Suriyeliler bu konuda ortalama bir pozitif algı sergiliyor. Bu durum, mekânsal ayrışma ve sosyal mesafe ile ilgili önemli bir konuyu işaret ediyor.
- (9) B9 [Diğer gruptan kişilerin] çocuklarıyla çocuklarımı aynı okula göndermekten çekinmem: Türkiyelilerin puanı -3.51, Suriyelilerin puanı 5.26. Türkiyeliler bu konuda çekinceleri oldukça bariz görünüyor. Suriyeliler ise bu konuda pozitif. Bunun bir nedeni Suriyelilerin çocuklarını okutmak için başka bir seçeneğinin bulunmaması olabilir.
- (10) B10 [Diğer gruptan kişilere] borç vermekten çekinmem: Türkiyelilerin puanı -0.43, Suriyelilerin puanı -3.68. Türkiyeliler Suriyelilere borç verme konusunda çok az çekince duyarken, Suriyeliler daha fazla çekince duyuyor. İki grubun ekonomik ilişkiler bakımından güvensizlik duyduğu görülebiliyor.

4.3.3. Statü Ekseni (Hayranlık - Hor Görme)

- (1) C1 [Diğer gruptan kişilerin] bize göre daha ahlaklı insanlar olduğunu düşünüyorum: Türkiyelilerin puanı -4.49, Suriyelilerin puanı -7.89. Her iki grup belirgin bir şekilde diğer grubun kendilerinden daha ahlaklı olmadığını düşünüyor. Suriyeliler, Türkiyelilere karşı bu konuda daha olumsuz bir algıya sahip görünüyor. Bu durum, ahlak konusunda karşılıklı önyargıların ve yanlış anlamaların olduğunu gösteriyor. Aynı zamanda zannedilenin aksine aynı

dine inanıyor olmanın ahlak konusunda olumlu bir algı yaratmaya yetmediğini ve kültürün baskınlığını da gösteriyor.

- (2) C2 [Diğer gruptan kişilerin] bize göre daha zengin bir kültüre sahip olduğunu düşünüyorum: Türkiyelilerin puanı -2.77, Suriyelilerin puanı -0.43. Her iki grup da diğer grubun kendilerinden daha zengin bir kültüre sahip olmadığını düşünüyor. Kültürel üstünlük konusunda karşılıklı bir rekabet veya çekince olabileceğini gösteriyor. Yine de bu olumsuzluk nisbeten düşük seviyede.
- (3) C3 [Diğer gruptan kişilerin] bize göre daha eğitilmiş insanlar olduklarını düşünüyorum: Türkiyelilerin puanı -7.41, Suriyelilerin puanı -4.50. Her iki taraf da, kendilerinin daha eğitilmiş olduğunu düşünmüyor. Türkiyelilerin bu konudaki olumsuz algısı oldukça belirgin. Suriyelilerin algısı ile mülteci olarak ev sahibi nüfus içerisinde temas kurdukları nisbeten daha az eğitilmiş kesimle açıklanabilir.
- (4) C4 [Diğer gruptan kişilerin] bize göre daha çalışkan insanlar olduklarını düşünüyorum: Türkiyelilerin puanı -3.12, Suriyelilerin puanı 0.71. Türkiyeliler Suriyelilerin daha çalışkan olduğunu düşünmezken, Suriyeliler Türkiyelilerin az da olsa daha çalışkan olduğunu düşünüyor.
- (5) C5 [Diğer gruptan kişilerin] bize göre daha dürüst insanlar olduklarını düşünüyorum: Türkiyelilerin puanı -2.58, Suriyelilerin puanı -1.36. İki taraf da diğerinin kendisinden daha dürüst olduğunu düşünmüyor.
- (6) C6 [Diğer gruptan kişilerin] bize göre daha misafirperver insanlar olduklarını düşünüyorum: Türkiyelilerin puanı 1.55, Suriyelilerin puanı 3.22. Her iki taraf da diğerinin kendilerinden daha misafirperver olduğunu düşünüyor. Bu, olumlu bir nokta ve iki toplum arasında bir bağ kurulmasına yardımcı olabilir.
- (7) C7 [Diğer gruptan kişilerin] bize göre daha hoşgörülü insanlar olduklarını düşünüyorum: Türkiyelilerin puanı -1.95, Suriyelilerin puanı 1.38. Türkiyeliler Suriyelilerin daha hoşgörülü olduğunu düşünmezken, Suriyeliler diğerine karşı hafif olumlu bir hoşgörü algısına sahip. Hoşgörü algısı, birlikte yaşama ve sosyal uyum açısından önemli bir faktör ve bu puanların yetersiz olduğu söylenebilir.
- (8) C8 [Diğer gruptan kişilerin] bize göre daha yardımsever insanlar olduklarını düşünüyorum: Türkiyelilerin puanı 0.61, Suriyelilerin puanı 2.25. Her iki taraf da bu konuda kararsız veya hafif olumlu bir algıya sahip. Yardımseverlik algısı, toplumsal dayanışma ve karşılıklı destek açısından önemli.
- (9) C9 [Diğer gruptan kişilerin] bize göre daha barışçıl insanlar olduklarını düşünüyorum: Türkiyelilerin puanı -0.88, Suriyelilerin puanı 0.21. Türkiyeliler Suriyelilerin hafif olumsuz bir algıya sahip, Suriyeliler ise hafif olumlu bir

algıları olduğunu düşünüyor. Barışçılık algısı, toplumsal huzur ve güvenlik açısından önemli.

- (10) C10 [Diğer gruptan kişilerin] bize göre daha modern insanlar olduklarını düşünüyorum: Türkiyelilerin puanı -5.21, Suriyelilerin puanı -2.31. Her iki taraf da belirgin bir şekilde birbirini daha modern olarak görmüyor. Modernlik algısı, kültürel farklılıklar ve yaşam tarzları ile ilgili önyargıların bir göstergesi olabilir.

EK-2: Hesaplamalar ve Formüller

İki topluluk arasındaki toplam ötekilik mesafesi, her topluluğun dönüşümden elde edilen mesafe değerlerinin toplamı şeklinde ifade edilir:

$$\text{Toplam Ötekilik Mesafesi} = D(PA) + D(PB)$$

Burada:

PA : A grubunun (örneğin, Türkiyeliler) Ötekilik Endeksi puanı

PB : B grubunun (örneğin, Suriyeliler) Ötekilik Endeksi puanı

Örnek Hesaplamalar

Örnek 1 (Pozitif Algı Durumu)

A Grubu (örneğin, Türkiyeliler):

$$PA = +6D$$

$$D(6) = 20 - 6 = 14$$

B Grubu (örneğin, Suriyeliler):

$$PB = +2.3D$$

$$D(2.3) = 20 - 2.3 = 17.7$$

Toplam Ötekilik Mesafesi: 14

$$14 + 17.7 = 31.7$$

Bu durumda, her iki grup da pozitif (yakınlık) hissediyor; fakat A grubu daha yüksek pozitif değere sahip olduğundan, onun algısal konumu karşı tarafa göre daha yakın konumda (mesafe daha düşük) kabul edilir.

Örnek 2 (Negatif Algı Durumu)

A Grubu:

$$PA = -4.99D$$

$$D(-4.99) = 20 - (-4.99) = 20 + 4.99 = 24.99$$

B Grubu:

$$PB = -1.62D$$

$$D(-1.62) = 20 - (-1.62) = 20 + 1.62 = 21.62$$

Toplam Ötekilik Mesafesi: 24.99

$$24.99 + 21.62 = 46.61$$

Bu durumda, her iki grup da negatif değerler aldığından, karşı tarafı daha olumsuz (uzak) algıladıkları görölmektedir. Toplam mesafe 46.61 birim olup, bu gruplar arasında belirgin bir ötekilik mesafesi olduğunu ifade eder.

Modelin Görselleştirilmesi

Bu hesaplamaları, Sayfa 53 ve 54'te olduğu gibi birbirine bakan kişiler üzerinden görselleştirebiliriz:

Başlangıç Durumu:

Her iki kişi de 0 noktasında durur; aralarındaki standart mesafe 40 birimdir.

Pozitif Algı (İleri Adım):

Her iki kişi de ileri doğru adım atarsa (pozitif P

P değeri), mesafe azalır.

Örneğin, biri +6, diğeri +2.3 adım attığında, hesaplamaya göre aralarındaki mesafe

$14 + 17.7 = 31.7$ birim olur.

Negatif Algı (Geri Adım):

Her iki kişi de geri adım attığında (negatif P

P değeri), mesafe artar.

Örneğin, biri

-4.99 ve diğeri -1.62 değerinde olduğunda, aralarındaki mesafe $24.99 + 21.62 = 46.61$ birim olur.

Bu örnek, iki kişinin attığı adımların (pozitif veya negatif) toplam mesafeyi nasıl etkilediğini göstermektedir.

VİCDAN VAKFI